

KOEBOONT

Is innovatie
de oplossing?

VISIE OP weidegang

Rechtspraak

MELKWEIGERING

Vruchtbaarheid:
de spiegel van alles

De boer op met NMV

We moeten door!

De zomereditie van Koebont ligt voor u op tafel. Het is wederom een editie waarvoor vele interviews zijn afgenomen en waar zowel door bestuurders als experts interessante artikelen voor zijn geschreven. In dit nummer kunt u onder andere een zeer interessant artikel lezen over vruchtbaarheid, wordt het bedrijf van Jelle en Marieke Hoebe uitgelicht en we leggen u een hoop uit over NEN-certificeringen. Natuurlijk mogen ook de fotowedstrijd en een leuke puzzel in dit nummer niet ontbreken. Het is geweldig om te zien hoe vele NMV-leden elke keer weer vol enthousiasme meedoen met de fotowedstrijd en de meest prachtige foto's, gemaakt op hun bedrijf, met ons delen. Ook met de vele reacties op de puzzel zijn we elke keer weer blij. Koebont wordt gelezen en gedeeld!

Met het schrijven van dit voorwoord is de val van het kabinet nog vers. Er wordt gediscussieerd over de tijdelijke invulling van de lege gaten door het opstappen van de PVV-bewindslieden én er wordt volop gepraat over onderwerpen die controversieel verklaard moeten worden. Met het controversieel verklaren van onderwerpen voorkomt de Kamer dat een demissionair kabinet politieke beslissingen kan nemen, terwijl de tussentijdse verkiezingen nog niet zijn geweest en de vorming van een nieuw kabinet nog moet plaatsvinden. De bestuurders van NMV zitten bij het ministerie van LNV aan tafel om te bespreken welke onderwerpen voor onze sector wel of geen doorgang zouden moeten hebben. Hoe het verder gaat en welke partijen aan het roer komen na de geplande verkiezingen in oktober 2025 is nog afwachten, maar er zijn meerdere actuele onderwerpen waarvan het NMV goed lijkt om de lopende trein nu vooral door te laten rijden. Het door laten rijden van die trein is van belang omdat sommige onderwerpen anders veel te lang zonder definitief besluit blijven en als sector hebben we een grote behoefte aan perspectief en duidelijkheid. Ook zijn er onderwerpen waarbij we, met een andere samenstelling van het kabinet, wellicht moeten vrezen voor aanpassingen van de reeds gemaakte (en inmiddels bijna uitvoerbare) plannen. Men moet met bepaalde onderwerpen nu echt door! Al met al zijn het weer roerige tijden, maar NMV blijft onafgebroken knokken voor inkomen en perspectief voor u als melkveehouder.

Ik wens u, namens iedereen bij NMV, een hele voorspoedige zomer toe! Vergeet niet om een paar mooie foto's te maken, want dan kunnen we in de wintereditie van Koebont met elkaar nog even terugkijken op die heerlijke, lange zomerdagen.

Frederike van Daalen
Bedrijfsbureau NMV

Koebont is het ledenblad van de
Nederlandse Melkveehouders Vakbond

NMV Bedrijfsbureau
Postbus 44

7680 AA VROOMSHOOP

Tel: 06 21322313

info@nmv.nu www.nmv.nu

X: @NMVnieuws

Contactpersonen per provincie

Groningen

groningen@nmv.nu

Friesland

Sjoerd de Vries, Readtsjerk

06 39722288 - friesland@nmv.nu

Drenthe

drenthe@nmv.nu

Overijssel

Lammert van Dijk, Kampen

06 10634335 - overijssel@nmv.nu

Flevoland

flevoland@nmv.nu

Gelderland

Peter van Beest, Lienden

06 13807862 - gelderland@nmv.nu

Utrecht

utrecht@nmv.nu

Noord-Holland

Sjaak Ruijter, Schagen

06 27323960 - nholland@nmv.nu

Zuid-Holland

zholland@nmv.nu

Zeeland

Esther Vermue, Kapelle

06 29288621 - zeeland@nmv.nu

Noord-Brabant

Johan van Gorp, Alphen

06 13613856 - brabant@nmv.nu

Limburg

Hans Geurts, Veulen

06 40345850 - limburg@nmv.nu

Onze contactpersonen staan voor u klaar bij vragen, opmerkingen of suggesties. Maar ook als u leden wilt aanmelden. Uiteraard kunt u uw boodschap ook mailen naar het bedrijfsbureau. Aanmeldingen kunnen tevens eenvoudig via onze website gedaan worden via nmv.nl/lidworden

Foto's pagina 26-28 zijn gemaakt door
Wil Smeets

INHOUD

4

Innovatie

Is dat de oplossing?

30

Dierenarts

*Vruchtbaarheid:
de spiegel van alles*

14

Bedrijfsreportage

*Zuivelboerderij Plexat
Jelle en Marieke Hoebe*

36

Recreatie

De boer op met NMV

26

Bestuurder in beeld

Jeroen van Maanen

38

Opvolging

*Eline en Annette
van Kalmthout*

EN VERDER

7	Zuivel <i>ZuiveINL/Productschappen</i>	18	Werkbezoek <i>NMV bezoekt De Marke</i>	45	Uit de Commissie <i>Commissie Zuivel</i>
8	Weidegang <i>NMV visie op weidegang</i>	20	Ledenavonden <i>Zeeland en Noord-Holland</i>	46	De grabbelton <i>Gerrit Wermink</i>
10	Juridisch <i>Rechtspraak melkweigering</i>	24	20 vragen aan... <i>Herman Zonderland</i>	49	Gastcolumn <i>Piet Stehouwer</i>
12	Politiek <i>Berscherm persoonsgegevens</i>	33	MKZ <i>Stand van zaken veeziekten</i>	50	Van de voorzitter <i>Column Harmen Endendijk</i>
13	Fauna <i>Internetconsultatie wolf</i>	34	Diergezondheid <i>Stuurgroep klauwen</i>	52	Fotowedstrijd <i>Voorjaarswerkzaamheden</i>
17	Natuurdoelen <i>N2000-gebieden</i>	42	Rondje Regio <i>Noord-Brabant</i>	54	Kleine NMV'ers <i>Kjoeties woordzoeker</i>

Is innovatie de oplossing?

Is innovatie de oplossing voor de milieuproblemen in de melkveehouderij?

Die vraag is niet zo makkelijk te beantwoorden als het lijkt. In eerste instantie beantwoorden de meeste melkveehouders deze vraag met 'ja'. Maar al snel komen er vragen zoals: wat wordt verstaan onder innovatie? Zijn dat alle vernieuwingen op het erf of alleen de technologische maatregelen of stalaanpassingen? In het regeerakkoord wordt door het kabinet gesproken over het voldoen aan de opgaven van reductie door middel van innovatie en doelsturing en zet daar vol op in om te proberen het krimpen van de veestapel te minimaliseren. Het reduceren van stikstof- en broeikasgasemissies is daarbij het doel en om dat te behalen mag de veehouder daarin zelf (beperkt) kiezen hoe hij dat behaalt.

We gaan nu even voorbij aan het feit of die doelen die de regering stelt terecht zijn, maar kleine reducties zijn wel te behalen door allerlei managementmaatregelen. Voor grote reducties zijn er combinaties nodig met additieven in voer of mest (daar zijn ook innovaties voor) en technische maatregelen. In Nederland hebben we gelukkig veel bedrijven die enorm veel technische en andere innovaties bedenken om tot reductie van emissies te komen. Waarom zeggen we hier 'gelukkig'? Omdat er anders niet veel keuze voor de melkveehouder is om aan de zware opgaven van de overheid te voldoen en er dan toch alleen ingezet moet worden op krimp van de veestapel om de opgaven te behalen.

Borging werking innovaties

Om de werking van een innovatie te borgen moet er onomstotelijk vaststaan dat deze doet wat het belooft, zodat dit ook juridisch standhoudt. En hier beginnen de moeilijkheden: de fabrikant van de in-

novatie wil natuurlijk het hoogst haalbare resultaat van zijn innovatie geborgd hebben. Bij additieven kan dit door een pottenproef te doen, dus eigenlijk een potje mét additief en een potje zonder. Dit moet dan natuurlijk wel gebeuren in een laboratorium op een erkend instituut, zodat de werkelijke reductie erkend kan worden. Dit wordt vaak niet gedaan door fabrikanten van het additief omdat het in hun ogen te duur is, dat wordt in elk geval vaak genoemd als argument. Bij de technische innovaties werd dit tot voor kort altijd getest in een proefstal/meerdere proefstallen. Dat was voor de fabrikant een dure aangelegenheid en een langdurig traject, waardoor er al veel - minder kapitaalkrachtige - bedrijven afhaakten. De bedrijven die doorzetten zorgden er logischerwijs voor dat hun innovaties zo goed mogelijk functioneerden in de proefstal. Na lang testen en meten kwam er dan een gemiddelde reductie uit de resultaten die op een lijst kwam met een factor die gebruikt kan worden om vermindering van de emissie in vergunning vast te leggen, de zogenaamde Rav-lijst (Regeling ammoniak en veehouderij). Nu is er twijfel ontstaan of deze reducties in de praktijk wel behaald worden. Voornamelijk bij stalvloertypen is dit het geval met als gevolg dat er kans is dat de rechter de vergunning die verleend is op basis van deze Rav-factor niet meer geldig verklaart (hier gaan we nu niet verder op in).

De consequenties van dit stelsel zijn:

- Te trage innovatie
- Onzekerheid voor de ondernemer
- Onzekerheid werking technieken
- Onbruikbaar voor toestemmingsverlening natuur
- Weinig ruimte voor ondernemerschap

Dus is er behoefte aan een nieuw stelsel die de problemen van het huidige stelsel oplost.

Lely Sphere is een circulair stalsysteem dat is ontworpen om mineralenstromen te scheiden en waarde te creëren uit emissies

Programma Vernieuwing Stalbeoordeling

De overheid wil met dit programma de vergunningverlening voor stallen weer op gang brengen. Er wordt gewerkt naar een stelsel waar de veehouder kan kiezen uit twee soorten vergunningen:

1. Een **doelvoorschriftvergunning** (met emissieplafond) in combinatie met continu meten met doelsturing voor bedrijven waarbij dat wenselijk en mogelijk is
2. Een **vergunning met emissielabel** op basis van forfaitaire emissie-indicatoren

Om een goede balans te krijgen tussen de private- en overheidspartijen bij de beoordeling van nieuwe innovaties is er gekozen voor normalisatie (richtlijnen): het ontwikkelen van normen. Deze normontwikkeling wordt gedaan door de overheid en bedrijfsleven/belanghebbenden waardoor de betrouwbaarheid wordt

geborgd, het uitvoerbaar is en voldoende schaalbaar in de markt. Alle officiële normen voor producten en diensten in Nederland zijn te vinden bij het Nederlands Normalisatie-Instituut (NEN). De normcommissies van NEN ontwikkelen normen voor verschillende sectoren.

De overheid heeft het NEN de opdracht gegeven om tot de volgende normen te komen:

- Norm voor validatie van sensoren (sensorsysteem validatie)
- Norm voor emissie monitoring (bedrijfsspecifiek meten)
- Norm voor meten van stalemissies (in proefstallen voor het emissielabel)
- Norm voor emissielabel en bijbehorende randvoorwaarden

Gezien de complexiteit en de gevoeligheid van het stelsel, zal worden gekozen voor conformiteitsbeoordeling op basis van regelgeving. Instellingen moeten onafhankelijk, onpartijdig en deskundig genoeg zijn. Met accreditatie kan aangetoond worden of hieraan wordt voldaan.

Met deze vier normen kan dan een emissie reducerende techniek/maatregel in een stal worden toegepast en geborgd voor de twee soorten vergunningverlening. Voor de vergunning met continuumeting (emissie monitoring) wordt er getest (gemeten) onder accreditatie en voor de vergunning op basis van een emissielabel wordt er gecertificeerd onder accreditatie.

Voor de melkveehouderij zal waarschijnlijk het meest voor een vergunning op basis van een emissielabel worden gekozen, omdat het meten van emissies in een open stal nog niet erg betrouwbaar is. Een emissielabel wordt toegekend aan een emissiearm stalstelsel op basis van een certificatieschema. In de norm komen eisen te staan waar het label aan moet voldoen en het schema bevat regels voor toetsing tegen de norm emissielabel.

Dit is dus het spoor dat de overheid nu volgt om weer tot vergunningverlening voor stallen te komen. U ziet dat het een erg ingewikkeld proces is en zeker ook nog wel enkele jaren zal duren. Daarom blijft de Rav-lijst voorlopig gewoon bestaan, al zullen er geen nieuwe innovaties meer op komen. NMV heeft zitting in de NEN-commissie stalemissies en de bijbehorende

wergroepen, om voor melkveehouders belangrijke punten in de normen vast te leggen. Ook proberen wij managementmaatregelen, weiden en aanwending mest in een norm voor emissielabel te krijgen.

Financiële haalbaarheid innovatie

Dan misschien wel de belangrijkste punten die ter sprake komen bij innovatie: wat kost het en wat levert het op? Dat zijn misschien ook wel meteen de moeilijkste punten. Is er een verdienmodel bij toepassing van een innovatie in mest- of voeradditieven en technische innovaties? Alles wat wordt toegevoegd aan mest of voer kost geld en de afweging die u daarbij maakt is: 'Wat levert het op?' Zijn er extra inkomsten voor het verlagen van emissies door bijvoorbeeld een toeslag op de melkprijs? Of verbetert de diergezondheid? Betere kwaliteit mest? En bij technische innovaties die in verhouding nog veel meer geld kosten kunt u denken aan opwekking van groen gas, betere benutting van mineralen en meststromen. Maar het belangrijkste punt is misschien wel: 'Kunt u het aantal dieren blijven behouden door het toepassen van een innovatie? Of misschien wel weer uitbreiden in aantal?' Wie weet?! Misschien kunt u er extensivering mee uitstellen. Een 'licence to produce' is altijd een voorwaarde om te ondernemen en dat kan natuurlijk ook een belangrijke reden zijn. Met andere woorden: eenieder moet zijn eigen afweging maken over of hij/zij innovaties betaalbaar kan inpassen. Als belangbehartiger kan NMV er alleen voor zorgen dat er zoveel mogelijk opties open blijven voor melkveehouders om keuzes te maken in de bedrijfsvoering om aan de wet- en regelgeving te blijven voldoen.

ZuivelNL/Productschappen 2.0

ZuivelNL is de ketenorganisatie van de Nederlandse zuivelsector en is actief op die terreinen waar de samenwerking tussen de schakels in de zuivelketen tot meerwaarde leidt. Als brancheorganisatie faciliteert zij het overleg tussen belangenorganisaties van melkveehouders en de zuivelondernemingen om met gezamenlijke initiatieven voordelen te halen voor alle partijen.

Leden van ZuivelNL zijn LTO, NMV en DDB aan de primaire/producenten-zijde en de NZO als vereniging van melkverwerkers aan de andere zijde. De stemgewichten van de industrie en de primaire partijen houden elkaar bij besluitvormingen in evenwicht.

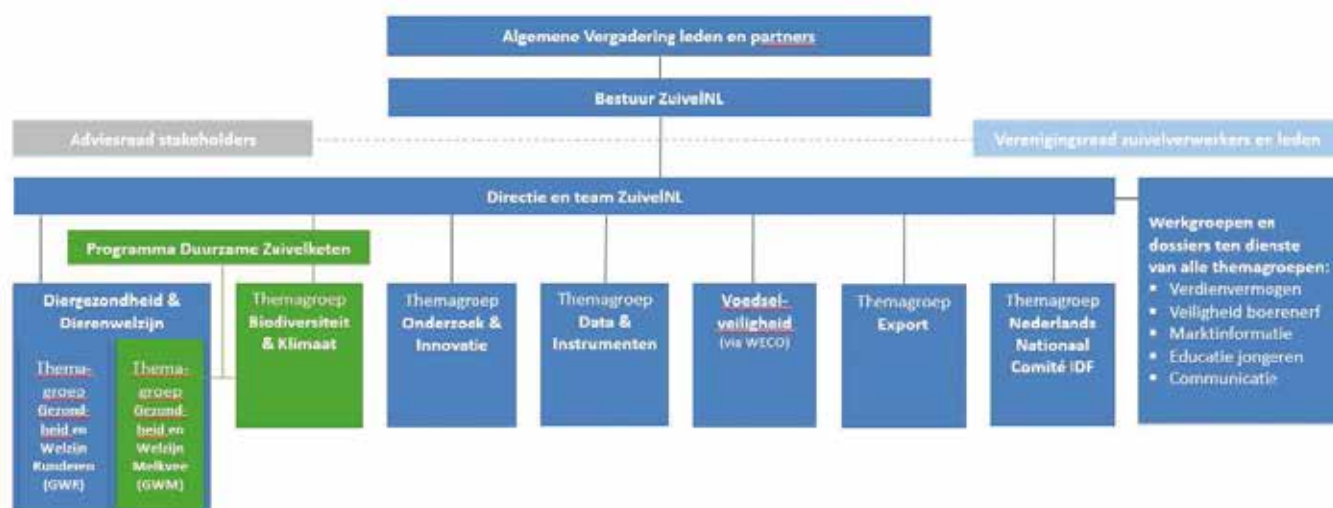
Activiteiten van ZuivelNL zijn het financieren en initiëren van onderzoek & innovatie in de melkveehouderij en zuivelketen, het financieren en het faciliteren van programma's en de ontwikkeling daarvan op het gebied van diergezondheid en -welzijn, en duurzaamheid. Voorbeelden hiervan zijn de Duurzame Zuivelketen, de KringloopWijzer en KoeMonitor. Ook in het kader van voedselveiligheid financiert ZuivelNL een aantal onderzoeksprogramma's. ZuivelNL publiceert daarnaast ook marktinformatie en faciliteert de export van zuivelproducten.

Sinds de oprichting van ZuivelNL in 2014 heeft de organisatie meermaals haar werkprogramma's 'geijkt' en ook de bestuurlijke organisatie (de zgn. 'governance') tegen het licht gehouden. Deze zomer gebeurt dat opnieuw. Als NMV hebben we ons hier goed op voorbereid, mede omdat er vanuit onze leden regelmatig vragen worden gesteld met betrekking tot de activiteiten van ZuivelNL en de besteding van de contributiegelden. Hierover heeft u enige tijd geleden een enquête ontvangen met een aantal vragen, om mee te denken over de toekomst van ZuivelNL.

Wie weet leidt dit wel tot een vorm van een Productschap 2.0, een vorm van georganiseerde solidariteit binnen de keten, zoals ook in het regeerakkoord van het inmiddels demissionaire kabinet is vastgelegd. Het kabinet beloofde te onderzoeken of het 'de uitvoering dichterbij de ondernemer kon versterken door producenten- of brancheorganisaties meer mogelijkheden te bieden voor het algemeen verbindend verklaren van collectieve afspraken of dat Productschappen 2.0 wenselijk zijn.'

We houden u uiteraard op de hoogte als er ontwikkelingen zijn op dit onderwerp.

Organisatie ZuivelNL

NMV en WEIDEGANG

NMV is voorstander van weidegang voor de boeren die hier gewoon zelf voor kiezen en heeft met deze gedachte in het verleden ook het Convenant Weidegang medeondertekend. Dit convenant had met name als doel het aantal weidende bedrijven en koeien te stimuleren of anders gezegd: de dalende weidetrend tot stilstand te brengen. Hier staan we nog steeds volledig achter.

Echter, de laatste jaren horen en zien wij via onze leden wel een aantal knelpunten opkomen welke wij kritisch oppakken. De eerste ervan is wellicht zelfs de belangrijkste, namelijk dat het genoemde verdienmodel op weidemelk eigenlijk geen verdienmodel is. Ondanks dat de samenleving weidende koeien wenst, is de vraag naar weidemelk onvoldoende om er meer voor betaald te krijgen en om alle weidemelk als weidemelk tegen meerprijs verkocht te krijgen. Meerdere zuivelverwerkers geven dit aan en de huidige weidepremie is hierdoor geen premie, maar herverdeling melkgeld.

Uitzonderingssituaties

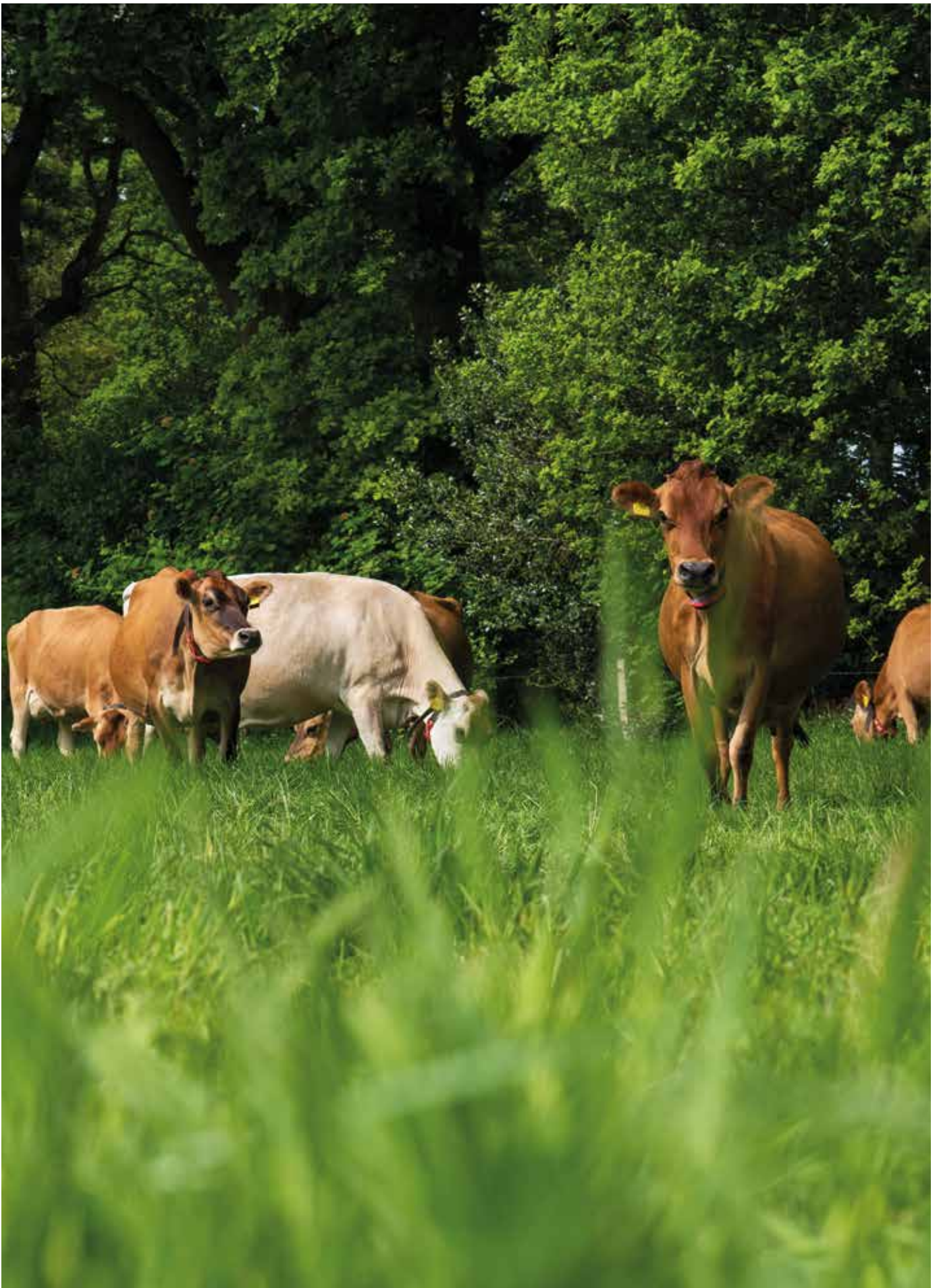
Daarnaast zijn controles op weidegang de laatste jaren talrijker en strenger, maar niet realistischer geworden. Aanvullende eisen i.v.m. de eco-regelingen - en dan met name de hectare-eis - bemoeilijken bedrijven die al jarenlang intensief en langdurig weiden om aan de voorwaarden voor bijbehorende premie te voldoen. NMV is daarnaast teleurgesteld dat met name voor uitzonderingssituaties als opstallen voor de wolf of als blauwtongpreventie door de Stichting Weidegang, GD of melkverwerkers geen harde standpunten of protocollen neergelegd worden. Hierdoor worden de risico's bij de veehouders neergelegd, ter-

wij het probleem algemeen of regionaal is. Wij zijn van mening dat veehouders die moeite doen hun koeien te weiden niet alleen belast moeten worden met eisen of controles, maar ook gefaciliteerd en geholpen dienen te worden als er problemen opdoemen.

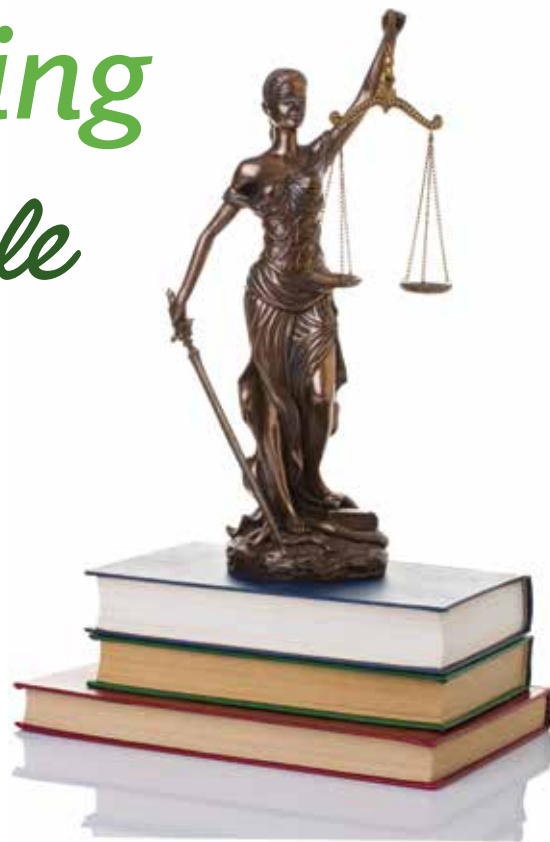
Geen heilige graal

In het algemeen worden door de samenleving punten genoemd als 'De weidende koe is belangrijk voor het Nederlandse cultuurlandschap', 'Voor verbeterd dierwelzijn' en 'Lagere stikstofuitstoot'. NMV deelt de mening dat deze punten bereikt kunnen worden via weidegang, maar gaat niet zover dat alleen weidegang hier de heilige graal voor is. We blijven pleiten voor voldoende verdienmodel op weidemelk. Als de samenleving, keten en allerlei partijen weidegang belangrijk vinden, dan zullen al deze partijen hun bijdrage moeten leveren. En er moet geschakeld kunnen worden naar veranderende omstandigheden. De huidige (economische) realiteit is dat schaalvergroting doorgaat en dit in combinatie met moderne stallen voor dierwelzijn een prima ontwikkeling is. Maar hierdoor is weidegang soms wel een grotere uitdaging. Dierziektes als blauwtong en bedreigingen van bijvoorbeeld de wolf verdienen afdoende regels, zodat een veehouder zijn veestapel kan beschermen zonder hiervoor gekort te worden. Het verdienmodel dient een inspannings- en resultaatverplichting te zijn van alle partijen. Wellicht is inzet op vrijwillige keuze door de koe wel meer van deze tijd dan gedwongen weiden 'met de draad dicht'.

NMV stelt bovengenoemde punten met de betrokkenen ter discussie zodat de weidende koe én boer een tevreden koe en boer blijven!

Rechtspraak melkweigering na Qlip controle

Royal Friesland Campina (RFC) ging bij een melkveehouder na eerst Qlip controle en daarna hercontrole over tot melkweigering. Deze melkveehouder had in de herstelperiode de aanwijzingen van de buitendienstmedewerker opgevolgd. Toch bepaalde Qlip bij de herbeoordeling in 2017 dat het bedrijf nog steeds niet voldeed aan het onderdeel 'ordelijk en schoon'. De boer stapte naar de rechter en die bepaalde in 2021 dat RFC niet tot melkweigering had mogen overgaan en de schade moest vergoeden. RFC vocht het besluit van de rechter in 2023 zonder succes aan bij het gerechtshof. De opperrechter oordeelde dat er ten onrechte melkweigering was opgelegd naar aanleiding van de Qlip controle.

Van belang hierbij is dat 'ordelijk en schoon' niet voor iedereen hetzelfde is. Er waren geen definities verstrekt aan de melkveehouder over hoe dit bepaald zou kunnen worden.

Deze kwestie staat helaas niet op zichzelf. Hier ging het over het Praktijkreglement/de Focus planet voorwaarden van RFC, die vergelijkbaar zijn met het KKM-protocol dat door andere zuivelaars wordt gebruikt. Coöperaties sluiten leveringsovereenkomsten af met hun leden. De wet schrijft voor dat (alle) algemene voorwaarden aan de wederpartij vóór of bij het sluiten van de overeenkomst 'ter hand moeten worden gesteld'.

In het Praktijkreglement en het Handboek Keten Kwaliteit Melk (KKM) zijn meerdere onderdelen voor andere uitleg mogelijk. Bij een herhaalde afwijking (recidive) worden kleine afwijkingen een grote afwijking. Daarbij wordt een hersteltermijn van vier weken gegeven waarna Qlip een hercontrole wenst uit te

voeren. Qlip blijkt zich daarbij niet te beperken tot de eerder vastgestelde kleine afwijking, maar breidt dit uit tot het hele artikel waar deze afwijking onder valt.

Bezwaar maken

Qlip biedt bij geschillen over een beoordeling de mogelijkheid om bezwaar te maken. Daarna wordt de zaak tegen betaling voorgelegd aan de Geschillencommissie, die haar uitspraken niet bekendmaakt. De praktijk is dat u niet vooraf weet wat u kunt verwachten als u een zaak aanbrengt. De gang van zaken in de praktijk is dat er nauwelijks tijd wordt gegeven voor een eerlijke rechtsbescherming van de melkveehouder bij niet-spoedeisende onderdelen. Dat komt door het ontbreken van een opschortende werking in een kort geding/voorlopige voorziening procedure die wel in de gewone rechtspraak aangevraagd kan worden. Door de korte hersteltermijn wordt de melkveehouder zonder een beslissing na bezwaar en/of advies door de Geschillencommissie in een herkeuring geduwd, omdat anders melkweigering op de loer ligt. Deze herkeuring wordt aan de melkveehouder doorbelast.

Monopoliepositie Qlip

Door de monopoliepositie van Qlip op het gebied van melkonderzoek en bedrijfsbeoordeling van melkveehouders is er binnen Nederland geen andere mogelijkheid voor controle, terwijl allerlei grondrechten, feiten en omstandigheden die in het normaal recht gelden buiten werking worden gesteld. Deze gang van zaken neigt naar een overtreding van de Wet oneerlijke handelspraktijken.

Er worden in de normen vier bronnen genoemd: EU-verordeningen, Nederlandse wet, zuivelsector en verduurzaming. In verband met bijvoorbeeld een gelijk Europees speelveld en beloning van de bovenwettelijke onderdelen, is de vraag welke regels op Nederlandse- en Europese regelgeving gebaseerd zijn moeilijk te beoordelen. De juiste wetsartikelen bij de betreffende voorwaarden ontbreken en de lijst met EU-verordeningen is niet actueel.

Reglement van beroep

In de regels van Qlip staat: 'Wij registreren en beoordelen het bezwaar en informeren u over ons besluit en de getroffen maatregelen.' Terwijl Qlip wel een hersteltermijn stelt van vier weken zijn er alleen maar regels opgenomen waaraan een melkveehouder moet voldoen en ontbreekt de informatie over rechtsbescherming en bezwaar in de voorwaarden. Die moet men elders zoeken.

Qlip stelt dus wel termijnen aan melkveehouders maar stelt geen eigen termijn waarin zij zelf beslist op bezwaar. Daardoor kan melkweigering ontstaan bij

een niet-spoedeisende bezwaar- en beroepszaak. Beroepszaken moeten binnen zes weken na beslissing op bezwaar worden ingediend, waarbij er na betaling van € 500,00 binnen zes weken een zitting volgt die een bindend advies geeft en feitelijk de weg naar de burgerlijke rechter afsluit. In het reglement van beroep is niet opgenomen dat een derde belanghebbende zich kan voegen in de procedure. Volgens de voorwaarden is het niet uitgesloten dat een melkveehouder in die procedure vertegenwoordigers van de eigen zuivelonderneming tegenkomt die zitting hebben in de commissie, omdat die zich beperkt tot binding met Qlip en de aanvrager (belanghebbende). Volgens het reglement van beroep Qlip B.V. heeft de directeur van Qlip 'Procesbeschrijving, verbetervoorstellen, afwikkeling en klachten (KAM-013)' in zijn portefeuille.

Definitie aanpassen

Deze zaak speelde van 2017 tot en met 2023. Het is bijzonder opvallend dat er tot nu toe helemaal niets is veranderd aan de definitie die aan melkveehouders wordt overlegd. De hoogste rechter wordt dus genegeerd. Er zijn geen bronnen die aan melkveehouders ter beschikking worden gesteld over wat er in bezwaar- en beroepsprocedures wordt beslist en waarmee de voorwaarden geactualiseerd kunnen worden. Deze voorwaarden stelt Qlip op in samenspraak met de ontvangers en verwerkers van boerderijmelk.

NMV heeft dit bericht overlegd aan de betrokkenen zodat dit op de agenda kan komen voor actualisatie voor 2026.

Aangenomen motie: Bescherm persoonsgegevens agrariërs in Woo

Openbaarheid van het Nederlands bestuur is essentieel voor een goed functionerende democratie. Tegelijkertijd mag het recht op informatie niet leiden tot het schaden van de persoonlijke levenssfeer van inwoners. Uitvoering van de Woo (Wet open overheid) geeft wél inbreuk op het persoonlijk leven van boeren, veehandelaren en vee-transporteurs. NMV zet zich hier al jaren voor in: van trekker-acties tot rechtszaken.

Doordat bedrijf en woonhuis vaak op hetzelfde adres staan is het gezinsleven van boeren, veehandelaren en vee-transporteurs onvoldoende beschermd tegen openbaarmaking van bedrijfsgegevens. Dat leidt aantoonbaar tot risico's op intimidatie en vergunningen-activisme. Van links tot rechts roept de Tweede Kamer met een aangenomen motie op om onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de sociale veiligheid van agrariërs. Ook wordt de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) om advies gevraagd. De AP heeft zich eerder kritisch uitgelaten over de wijze waarop binnen de Woo persoonsgegevens worden verstrekt die door de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) juist worden beschermd.

Minister Wiersma heeft naar aanleiding van de beroepsprocedure, die NMV aanspande op 14 januari 2025, aangegeven dat zij het onjuist vindt dat RVO in het verleden agrariërs enkel via een bericht in de Staatscourant informeerde over de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen, wanneer RVO voornemens is om gevoelige gegevens over agrariërs openbaar te maken. De minister heeft aangekondigd dat zij in verschillende zaken de zienswijzeprocedure opnieuw laat uitvoeren, waarbij agrariërs individueel worden aangeschreven over de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Dit geldt ook voor de Woo-verzoeken van Omroep Gelderland, NRC en Follow the Money over stal- en diergegevens. Dat waren de zaken die op 14 januari 2025 behandeld zouden worden door de Rechtbank in Zwolle. NMV had op deze Woo-zaken, die al jaren liepen, een kort geding en een gewone procedure gestart om de mega openbaarmaking te voorkomen.

NMV is blij met de steun uit de Tweede Kamer en eveneens verheugd dat minister Wiersma een andere koers wil gaan varen.

Internetconsultatie

Wolf en Goudjakhals

Er is bijna geen provincie meer die geen (grote) problemen heeft gehad met de explosieve opkomst van de wolf. Europa ziet deze problemen ook en heeft recent het beschermingsniveau van de wolf verlaagd. Dat geeft ruimte voor versoepeling van de wolvenstand.

Toch zien we die versoepeling nog niet direct terug. Men wil het zelfs mogelijk maken om wolven op te nemen als doel in de Natura 2000-gebieden. Wij vinden dat de wolf - die zonder natuurlijke vijanden is - tot steeds grotere problemen op het platteland leidt en dat beheer van de wolvenstand noodzakelijk is. Het ongestoorde genot van onze eigendommen wordt geschaad door de komst van de wolf.

Illegale bouwwerken

De door BIJ12 geadviseerde zeer hoge, elektrische wolvenhekken zijn feitelijk illegale bouwwerken, omdat de overheid de legalisatie daarvan niet heeft geregeld. Wolven springen van nature gemakkelijk

over hoge hekken heen en er is veel graafschade als ze zich er onderdoor graven. Steeds meer bestuurders erkennen dat de hekken niet goed werken. Bovendien geeft een wolvenhek voor agrarisch gehouden dieren geen enkele toegevoegde waarde aan de verhoging van de openbare veiligheid voor mensen en kinderen in de openbare ruimten. Bij het wolvenbeleid krijgen natuurrechten de grootste aandacht en worden fundamentele grondrechten, mensen- en kinderrechten geschonden. De Europese Habitatrichtlijn geeft veel ruimte aan openbare veiligheid en sociaal-economische omstandigheden. Er is nauwelijks tot geen zorgvuldige belangenafweging. Veel mensen in de stad hebben niet in de gaten dat wij en onze (klein) kinderen op het platteland niet meer vrij zijn om veilig te gaan en te staan waar we willen.

NMV heeft uiteraard gereageerd op deze internet consultatie.

Voor meer informatie:

<https://www.internetconsultatie.nl/wolven>

BEDRIJFSKENMERKEN

*Zuivelboerderij Plexat
Jelle en Marieke Hoebe*

Opmeer, Noord-Holland

60 melkkoeien

20 stuks jongvee

33 ha: 30 ha gras en 3 ha mais

Jelle Hoebe:

'We genieten van de afwisseling binnen ons bedrijf met de koeien en de zuiveltak'

Jelle en Marieke Hoebe hebben in 2023 het bedrijf overgenomen van de ouders van Jelle. In eerste instantie was dat niet hun intentie, maar toen Jelle's vader ziek werd, werden de plannen aangepast. Inmiddels staat er een melkrobot en is er een ruimte om zelf zuivel te produceren. De bedrijfslocatie midden in het dorp is ideaal voor de zelfbedieningswinkel. Uit eigen productie worden yoghurt, vla, karnemelk, kefir, boter, hangop, kwark en verse melk verkocht. Dat assortiment wordt aangevuld met enkele regionale producten, waaronder kaas.

Bedrijfsactiviteiten

In 2021 ontstond het idee voor een zuivelwinkeltje aan huis. Er werd gestart met een pasteurisatiemachine voor 10 liter, maar al gauw kwam er een grotere voor 100 liter. Daarna volgde een zuivelruimte. Door de groei liggen er plannen om

een nieuwe zuivelruimte te bouwen met een zelfbedieningswinkel ervoor.

Jelle vertelt: 'We zijn klein begonnen en wilden eerst kijken hoe het zou lopen. In eerste instantie was het doel om het inkomen dat Marieke voorheen verdiende met haar baan buitenshuis, uit het bedrijf te halen. Inmiddels is het wat uit de hand gelopen en is dat doel bereikt.'

Marieke vult aan: 'We willen de zuiveltak zelf draaiend kunnen houden en daarbij niet afhankelijk zijn van externe arbeid. Op dit moment hebben we er onze handen vol aan.' Jelle: 'Ook met het melkveebedrijf willen we niet heel erg groeien, want dan moeten we heel veel (duur) land kopen en gaan verbreden in plaats van groeien. We willen doen waar we zelf goed in zijn. Ik ben geen op en

top koeienmens, meer een ondernemer en daarbij wil ik graag alles zelf doen. Ik heb een technische opleiding gehad en die komt heel goed van pas op ons bedrijf. We genieten van de afwisseling binnen ons bedrijf met de koeien en de zuiveltak.'

Regiobestuurder NMV

In 2024 is Jelle door Jacko Wiering gevraagd om zitting te nemen in het regiobestuur van NMV. Jelle: 'Ik heb een aantal vergaderingen meegedraaid en besloten bestuurslid te worden. Vooral omdat ik vind dat NMV het heel goed doet. Er wordt heel veel over de agrarische sector uitgestort de afgelopen jaren, al is dat van alle tijden. Als belangenbehartiger is het belangrijk om ons te realiseren dat wanneer we niks zeggen, we dan ook niks in te brengen hebben. Dan bepalen anderen de regels voor onze sector. In de afgelopen

periode ben ik naar een aantal provinciale NMV-avonden geweest en af en toe ga ik naar scholen. Dat is echt interessant. Ik zie het bestuurswerk voor NMV als een hele nuttige tijdsbesteding'.

'Als we niks zeggen dan hebben we ook niks in te brengen'

Kansen

Het bedrijf richt zich niet op groei maar op verbreding om een goed bedrijfsinkomen te kunnen halen. Er wordt aan agrarisch natuurbeheer gedaan met o.a. vogeltjesland en uitgestelde maaidatum. In de weilanden bevinden zich grutto's, Kieviten, tureluurs en scholeksters. Ondanks inspanningen en de daar tegenover staande vergoedingen gaat de weidevogelstand echter elk jaar achteruit.

Jelle: 'De 'Beter Leven'-melkstroom zorgt voor extra inkomen, al zijn er heel veel punten waaraan we moeten voldoen. We deden al aan agrarisch natuurbeheer, maar door deze melkstroom komen er

nog extra voorwaarden bij: geen tulpenland, geen gebruik van glyfosaat, verplichte weidegang, stroomgebruik, etc. Daarom hebben we op het erf een windmolen geplaatst. Die draait dag en nacht, waardoor we vrijwel zelfvoorzienend zijn. Voor de zuivelbereiding hebben we veel stroom nodig, ook om te pasteuriseren, te vriezen en te koelen'.

Zelf zuivelen

Marieke vertelt enthousiast over haar werk: 'Het leukste aan zelf zuivel produceren zijn de klanten en de klantcontacten. Daarnaast kunnen we zelf plannen welke producten we willen maken en wanneer. Voor het zelf zuivelen worden extra controles uitgevoerd, daarvoor laten we doorlopend onze producten bemonsteren. Eens per jaar komt COKZ om te controleren of we aan alle regels voldoen. We houden een uitgebreide administratie bij met de productiedata van alle zuivel die we produceren om het traceerbaar te maken. Het is een noodzakelijk kwaad om die administratie te

doen en we weten dat er genoeg boeren zijn die daar tegenop zien. Maar we zijn nog jong en het gaat ons goed af.'

Koeien

In de stal staat een melkrobot. Jelle: 'Ik wil probleemloze koeien die zelfredzaam zijn, want ik hou niet van trammelant. Daarom zetten we vol in op een hoge productie. De gemiddelde productie ligt op 10.500 kg melk met 4.20% vet en 3.40% eiwit. Niet zo lang geleden zijn we overgestapt naar een nieuwe voeradviseur. Dat kost natuurlijk wel wat, maar hij verdient zich al heel snel terug. De goede begeleiding heeft de productie een enorme boost gegeven.'

Toekomst bedrijf

Het doel is om met ons gezin fijn te werken en te leven op het bedrijf in Opmeer. Jelle en Marieke zeggen in koor: 'We werken om te leven en we leven niet om te werken. De kinderen weten niet hoe goed ze het hier hebben. En misschien wij zelf ook wel niet.'

Internetconsultatie

N2000-gebieden

Onlangs vond de internetconsultatie plaats over de vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-gebieden. NMV heeft hierover, samen met een aantal andere organisaties, een zienswijze gestuurd naar het ministerie van LNV. De afgelopen tijd zijn ambtenaren van het ministerie en andere 'voortouwnemers' druk geweest met de invulling van 'vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-gebieden'. Alsook met het concreet maken van de term 'een goede staat van instandhouding'. De beschreven doelen, zo lazen we, gaan echter een stuk verder dan wat de Europese richtlijnen voorschrijven.

Europa 'eist' dat de natuur niet verslechtert (in de Habitatrictlijn) en dat er waar nodig herstelmaatregelen moeten worden genomen voor een continue verbetering (volgens de Verordening Natuurherstel). Die laatste verordening bevat ook een tijdspad. In 2030 moeten voor 30% van de gebieden die niet voldoen, herstelmaatregelen zijn genomen. De brief van het ministerie leest echter anders. Dit leest als een dikke kop op de EU-regelgeving, doordat de vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-gebieden worden gekoppeld aan het zogenaamde Programma Natuur en het Uitvoeringsprogramma Natuur (2021-2030). Dit betekent dat 70% van de Habitats en leefgebieden van soorten aan die vernieuwde doelen moeten voldoen in 2030. Met andere woorden: 70% moet in 2030 al in de nieuwe goede staat van instandhouding zijn gebracht. Terwijl Europa tot 2050 'slechts' stuurt op herstelmaatregelen en verbetering. Daarmee praten we dus over een resultaatverplichting en niet over een inspanningsverplichting, en dat maakt nogal een verschil, zeker in het relatief korte tijdspad.

Direct uitgenodigd op het ministerie

Na de indiening van onze gezamenlijke zienswijze zijn NMV en de andere partijen direct uitgenodigd op het ministerie. Dat werd een goed gesprek waar een en ander opgehelderd werd, ook wat betreft een hier en

daar wat verwarrende of onhandig gekozen formulering. Zo werd bevestigd dat het Programma Natuur niet is gekoppeld, maar een 'bijdrage' levert aan het halen van de doelen in 2030. Het Programma Natuur wordt alleen als voorbeeld genoemd, maar de doelen hierin hebben geen invloed op de vernieuwde, landelijke Natura 2000-doelen.

Nederland verbindt aan de vernieuwde landelijke doelen geen termijnen, omdat de Vogel- en Habitatrictlijn dat ook niet doet. Er wordt onderzoek gedaan of de gunstige staat van instandhouding wel bereikt kán worden. Als uit het onderzoek blijkt dat dit om ecologische redenen in 2050 nog niet het geval is, wordt het doel verlaagd naar een ecologisch wél haalbaar doel.

Nederland is enerzijds verplicht te streven naar een gunstige staat van instandhouding, maar kan anderzijds niet aan het onmogelijke gehouden worden. De natuurherstelverordening stelt wel termijnen, maar alleen voor het treffen van maatregelen en niet voor het te bereiken resultaat.

NMV blijft, samen met de andere partijen, de komende tijd de ontwikkelingen in dit dossier goed in de gaten houden.

NMV bezoekt DE MARKE

Op 31 maart bezochten enkele NMV-bestuurders Agro-innovatiecentrum De Marke in Hengelo (Gld.). Daar werden we verwelkomd door projectmanager Zwier van der Vegte. De Marke is onderdeel van Wageningen University & Research en heeft al 33 jaar kennis en ervaring met kringlooplandbouw. De Marke heeft ook bijgedragen aan het ontwikkelen van BEX, Kringloopwijzer, Ammoniakwijzer en BES. Ook worden er onderzoeken gedaan door middel van metingen naar ammoniak, methaan en CO₂ in de stal en nitraat in het grondwater.

De Marke heeft 80 melkkoeien en 40 stuks jongvee op 55 ha droge zandgrond en levert 800.000 kg melk.

Bodemkwaliteit

Goede bodemkwaliteit is het uitgangspunt bij De Marke. Daarbij hoort dat het organische stof op peil gehouden moet worden, alsook de pH-waarde. Verdichting van de bodem moet voorkomen worden en vruchtwisseling is van belang. Om dit te bereiken probeert men in de grond een dikkere vruchtbare laag te krijgen door kleigrond van elders op hun gronden te brengen. Dit lijkt wel te werken, maar daarvoor is wel een grote hoeveelheid klei nodig en dat moet ook jaren achtereen herhaald worden.

Optimaal bemesten

De Marke heeft niet met de mest-derogatie mee-

gedaan, mede doordat ze een ontheffing had om op basis van fosfaat te mogen bemesten in plaats van de stikstofgebruiksnorm door de pilot BES. Maar de ontheffing wordt door de overheid niet langer verleend omdat de pilot is afgelopen. In die pilot is aangetoond dat bemesten op basis van gewasonttrekking geen extra uitspoeling van nutriënten naar het grondwater veroorzaakt. En dat terwijl er op sommige percelen wel tot meer dan 300 kg N uit dierlijke mest (75 m3) per hectare werd aangewend. Sinds de pilot afgelopen is, heeft De Marke geen extra dierlijke mestruimte en moet zich houden aan de 170 kg N uit dierlijke mest. Dit heeft ertoe geleid dat er ook dierlijke mest moet worden afgevoerd. Daardoor werden er ook andere nutriënten (Kali, Natrium, Zwavel, enz.) afgevoerd. De Marke vond dit een onwenselijke situatie en heeft besloten om extra landbouwgrond aan te kopen zodat er geen dierlijke mest meer hoeft te worden afgevoerd.

Bedrijfseigen normen

NMV heeft er bij Zwier van der Vegte op aangedrongen dit ook duidelijk aan de minister en haar ambtenaren uit te leggen bij het werkbezoek van LVVN, dat een week na ons bezoek plaatsvond. Zodat dit onderzoek ook gebruikt kan worden voor een eventuele nieuwe aanvraag voor mest-derogatie en de aanpassing van de Nitraatrichtlijn. Het is belangrijk om te bemesten naar onttrekking van de gewassen.

Doelen en resultaten De Marke

Projectdoel	Eenheid	Doel 2024	Resultaat 2024	Doel 2025
RE-tot rantsoen	gr/kg droge stof	<152	144	<152
Eiwit van eigen land ¹	%	>65	62	>65
Ammoniakemissie per ha	kg NH ₃ /ha	<45	33	
Broeikasgasemissie ²	gr CO ₂ /kg meetmelk	<800	773	
Methaan pensfermentatie	gr CH ₄ /kg meetmelk	<15,5	15,1	
	gr CH ₄ /kg droge stof	<17,5	16,4	
Stikstofbodemoverschot	kg N/ha	<71	65	

¹ inclusief eiwit uit de buurt
² na allocatie naar melk (excl. veen)

Met de huidige bemestingsnormen in de NV-gebieden wordt bemest onder de gewasonttrekking, hetgeen tot tekorten leidt in de bodem. NMV pleit voor bedrijfseigen normen voor bemesting van dierlijke mest op basis van onttrekking. Daardoor wordt het gebruik van kunstmest tot een minimum beperkt. Dit is ook een doelstelling van De Marke.

Optimaal voeren

Er wordt veel aandacht besteed aan het optimaal voeren van de koeien. Al het voer wordt gewogen, het

rantsoen wordt nauwkeurig berekend en er wordt geprobeerd het krachtvoergebruik te beperken. Er wordt gestuurd op een laag tankureum door laag ruw eiwit. De Marke past weidegang toe en kijkt daarbij nauwkeurig naar koe en milieu, waarbij gezocht wordt naar het juiste evenwicht.

Ammoniakemissies meten

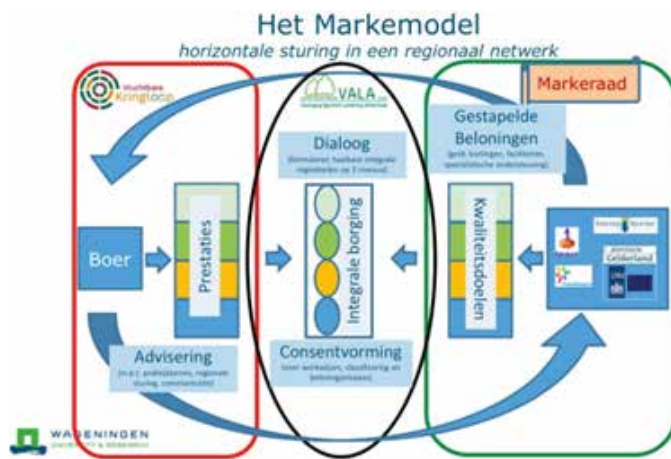
Bij De Marke wordt de ammoniakconcentratie ook in de stal real time gemeten. Dit gebeurt door verschillende sensoren die in de stal zijn opgehangen en zelfs een beweegbare unit die in de lengte door de stal beweegt. Deze meet het verschil in concentratie tussen CO₂ en NH₄ en daarna wordt de ammoniakemissie berekend door rekening te houden met het ventilatiedebiet (verversing lucht in de stal). De Marke doet mee met Netwerk Praktijkbedrijven: een pilot waarbij in meerdere stallen de ammoniakemissie wordt gemeten. De Marke komt daarin zeer laag (dus gunstig) uit de bus.

Volgens De Marke zijn er technische oplossingen voor reductie van stikstof, zoals:

- Schoonhouden van stalvloeren door water vernevelen en mestrobot
- Water toevoegen aan mest
- Mest aanzuren
- Stikstof en fosfaat binden via struvietvorming in de mest
- Toevoeging bacteriemengsels aan de mest
- Nieuwe emissiearme toedieningsmethodes
- Het voerspoor: eiwitarmer voeren

Het Markemodel

Het Markemodel staat voor regionale, horizontale netwerksturing op milieukwaliteitsdoelen door het belonen en waarderen van geborgde prestaties van individuele boeren.

Mestverwaarding info-avond regio Zeeland

In Zeeland organiseerden NMV en ZLTO samen een avond over mestverwaarding via Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland, die samenwerkt met de provincie Zeeland.

Jan Roefs van het Nederlands Centrum voor Mestverwaarding gaf informatie over de maatregelen die effect hebben op de mestmarkt, bv. derogatie, impact bufferstroken en aanwijzing NV-gebieden. Als oplossing ziet hij vooral Renure, waarbij stikstof uit dierlijke mest wordt benut en door verliezen van nitraat een betere waterkwaliteit te verkrijgen is. Als pluspunten kan dat een lagere carbon footprint en minder gebruik van aardgas betekenen. Het zou de balans tussen gewasbehoeften en nutriëntenaanbod beter in evenwicht brengen. Dit alles past ook in het voorstel van de Europese Commissie.

Zoals één van de aanwezige melkveehouders benoemde: dit moet niet op boerderij-niveau, maar misschien werkt het wel via een collectief. Het levert heel veel extra werk op en samen met de zorg voor het eigen bedrijf is dat gewoon geen garantie op succes. Dat is ook het idee van Wilfried Nielen, gedeputeerde natuur- en natuurbeleving van provincie Zeeland. Daarna volgde de presentatie van Eric van den Hengel van Stichting I-Vee, die ook de innovatie-mogelijkheden benoemde, waarbij hij de nadruk legde op toekomstbestendigheid. Hij benoemde het verlagen van het ureumgehalte, urease-activiteit en temperatuur, pH van mest en luchtwassers.

De uitdagingen en kosten voor stalaanpassing bij dagverse mest voor mestvergisting kwamen niet aan de orde, maar dat zijn zeker belangrijke vragen voor veehouders die mee zouden willen doen aan zo'n project.

De avond werd afgesloten met Joop Colsen, internationaal expert op het gebied van water, duurzame energie en milieu. Hij leidt een project in mestvergisting op Zeeuws-Vlaanderen en liet zien wat het de veehouder gaat kosten en kan opleveren.

Dankzij de mooie samenwerking tussen ZLTO en NMV was het een waardevolle en informatieve avond.

Jan Roefs, een van de sprekers op de avond in Zeeland

Bijeenkomst Noord-Holland

Op 23 april organiseerde NMV Noord-Holland in samenwerking met LTO een informatieavond voor hun leden melkveehouders. Er was een opkomst van ca. 100 personen in partycentrum La Mère Anne in Oudendijk. Sprekers op deze avond waren Isabel Boschma-van der Star, bedrijfsadviseur bij Flynth en Geesje Rotgers, onderzoeksjournalist met als specialisaties landbouw, beleid, beleidsondersteunende wetenschap en data-analyse en zeer actief bij Stichting Agrifacts.

Isabel ging in op het onderwerp: 'Is er een ontwikkeling van je bedrijf mogelijk tijdens de stikstofcrisis?' Een vergunning van een agrarisch bedrijf hangt af van de aspecten milieu, bouw en natuur. Ook ging Isabel in op het legaliseren van de PAS-melders. Dat zijn er 156 in de provincie Noord-Holland, waarvan 23 niet-agrarisch. Verder kwamen het intern en extern salderen en de knelgevallen aan bod. De provincie en de gedeputeerde denken wel positief mee om Noord-Holland van het stikstofslot te krijgen.

Geesje gaf eerst informatie over Stichting Agrifacts en hun werkwijze. Agrifacts checkt publicaties over

de land- en tuinbouw op feiten. Onlangs hebben ze bij de reclamecodecommissie met succes verschillende reclames aangepast zien worden.

Hoe staat het werkelijk met de natuur in Nederland? Geesje ging uitgebreid in op de verschillen tussen wat Brussel vraagt en wat Nederland doet. De natuur in Nederland staat er beter voor dan Brussel eist. Agrifacts heeft het afgelopen halfjaar grondmonsters genomen op zo'n 100 locaties binnen 22 natuurgebieden in Nederland. Deze zijn onderzocht door Eurofins en daarvan komen binnenkort de analyses, helaas waren deze nog niet beschikbaar bij het ter perse gaan van deze Koebont. Verder had Geesje kritiek op de normering van fosfaat en stikstof in het oppervlaktewater. Terwijl er al jaren minder fosfaat en stikstof in het oppervlaktewater komt, wordt daarnaast de normering ook steeds maar naar beneden bijgesteld. Conclusie: je doet het dan nooit goed!

Als NMV Noord-Holland kijken we terug op een geslaagde en informatieve avond die in goede samenwerking is verlopen met LTO. Komende herfst willen wij weer samen een avond organiseren.

OPROEP FOTO WEDSTRIJD VOLGENDE EDITIE KOEBOONT

Voor de wintereditie van Koebont zijn we wederom op zoek naar uw foto's!

Op pagina 52 en 53 vindt u de prachtige foto's van NMV-leden die hebben meegedaan aan de fotowedstrijd 'Voorjaarswerkzaamheden'. De winnende foto van Christiaan Koenis is typisch voorjaar! We hebben echt heel veel mooie foto's binnengekregen. Bedankt allemaal!

Voor de volgende editie van Koebont zijn we weer op zoek naar foto's van NMV-leden. Het thema voor de volgende editie is 'Met dieren de zomer door'. Stuur uw foto('s) voor 1 oktober 2025 naar info@nmv.nu en wie weet staat uw foto in de volgende Koebont.

GANZENSCHADE

Ganzenschade is al jaren een hoofdpijndossier in de provincie Friesland. De aantallen ganzen nemen ieder jaar toe en daarmee ook de bijbehorende schade aan landbouwgewassen. In grote gebieden wordt de volledige eerste snede gras weggevreten. Als NMV zijn we al jaren bezig de provincie tot actie te manen om meer werk te maken van beheer van de ganzenpopulatie. Hierbij hebben we ook juridische procedures aangespannen, waarbij we succes geboekt hebben op het gebied van eigen risico bij de tegemoetkoming bij schade. Het belangrijkste vinden we echter een forse teruggang van de populatie en bijbehorende schade, zodat onze leden weer hun eigen eerste snede gras kunnen benutten. In de Statenvergadering van 20 maart 2024 zijn met behulp van enkele welwillende statenleden een aantal belangrijke moties aangenomen voor een fatsoenlijk beheer van de ganzenpopulatie.

Onze schrik was dan ook groot dat vervolgens de door de provincie afgegeven vergunning voor het verjagen van overzomerende, grauwe ganzen met ondersteunend afschot vol stond met onwerkbaar eisen. Daarbij zijn de opgenomen zoneringen naar onze mening onnodig, hetgeen ook nog eens het eigendomsrecht van onze leden aantast. Gelukkig is er massaal gehoor gegeven aan onze oproep om hier bezwaar tegen aan te tekenen. De bezwaarcommissie heeft vervolgens een hoorzitting georganiseerd, waarbij wij een advocaat ingeschakeld hebben om onze leden bij te staan. Ondanks een scherp pleidooi van de heer Meijer van Bout Advocaten heeft de bezwaarcommissie de provincie in het gelijk gesteld aangaande het mogen instellen van een 150 meter zone rondom Natura 2000-gebieden en weidevogelbeschermingsgebieden, waarin geen verjaging met ondersteunend afschot plaats mag vinden. Dit maakt beheer, met als doel het terugdringen van schade, onwerkbaar, aangezien hier juist de meeste schades plaatsvinden. De uitspraak van de bezwaarcommissie lijkt ons op een aantal punten niet echt sterk en daarmee zien wij mogelijkheden voor een hoger beroep om op die manier een einde te kunnen maken aan zoneringen op boerengrond. Wordt vervolgd!

NMV-SPONSOREN

Vacature Dagelijks Bestuur

Word jij onze nieuwe bestuurder?

Voor de invulling van de taken van het Dagelijks Bestuur van NMV zijn we op zoek naar nieuwe bestuurders. Als DB'er vorm je het uitvoerende deel van de organisatie. Je vergadert met overheden en andere instanties naast de vergaderingen met de andere Dagelijks Bestuurders en het Landelijk Bestuur. Je bent portefeuillehouder van één van de commissies: Zuivel, Dier, Leefomgeving, Mest/Water of Communicatie en geeft leiding aan deze werkgroepen waarmee input wordt opgehaald en werk wordt uitgevoerd. Ook ben je aanspreekpunt voor NMV-leden en bewindspersonen van verschillende bestuurslagen, van provincie tot aan de landelijke politiek. Je bent zelf melkveehouder en je wilt je graag inzetten voor een goede toekomst van de melkveehouderij in Nederland. De gemiddelde tijdsbesteding is zo'n twee dagen per week.

Vooraf geïnteresseerden die affiniteit hebben met financiën worden gevraagd te solliciteren, aangezien de functie van penningmeester vacant is. Daarnaast is er plaats voor een andere bestuurder zonder die specifieke kennis.

Functie-eisen:

- Melkveehouder (V/M)
- Minimaal HBO werk- en denkniveau
- Nauwkeurig
- Toekomstgerichte denker
- Goede contactuele eigenschappen
- Flexibele inzet
- Voldoende tijd beschikbaar
- Affiniteit met financiën (pre)

En verder:

- Uren grotendeels naar eigen wensen in te vullen, dus op momenten die jou passen
- Ontwikkel je verder in de onderwerpen die bij jou passen
- Je ontvangt een prima vergoeding voor de tijd die je besteedt aan werkzaamheden voor NMV

Heb je interesse? Stuur dan een mailtje naar info@nmv.nu vóór 15 augustus 2025. Mocht je nog vragen hebben over de functie, dan kun je mailen naar voornoemd mailadres of bellen met Harmen Endendijk, 06-51613070.

IN MEMORIAM: **NICO GERRITS**

NMV heeft vernomen dat Nico Gerrits op 10 mei 2025 in Portugal is overleden. Samen met zijn partner Tesja de Groot had Nico adviesbureau INCAconsult welke gespecialiseerd was in het natuurbeleid. Verschillende jaren heeft NMV met hen samengewerkt en hebben zij NMV van advies en kennis voorzien.

In 2009 heeft NMV, samen met andere vakbonden, een grote bijeenkomst georganiseerd met Kamerleden. Daarin legde Nico, samen met Tesja, zowel de ecologische misverstanden als de juridische gebreken van de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) in de Nederlandse wetgeving bloot. Nico was zeer kritisch op het natuurbeleid, terwijl hij een echte natuurliefhebber was.

Stikstof - of het A-woord zoals Nico het altijd noemde - was voor hem de drive om telkens weer zijn kennis daarover naar buiten te brengen. Want het A-woord komt in de VHR niet voor, maar is wel in de Nederlandse Natuurbeschermingswet gekomen, welke al jaren zorgt voor veel onduidelijkheid en onzekerheid. En waarbij de natuur niet geholpen is maar intussen de hele economie wel vastloopt.

Ook heeft Nico in 2012 onderzoek gedaan naar de nationale koppen (complementaire doelen) in Overijssel. Daaruit bleek dat er veel habitattypen zijn toegevoegd waarvoor we vanuit Europa geen maatregelen hoefden te nemen.

We zullen Nico's scherpe inzichten en zijn kennis op het gebied van natuur en stikstof gaan missen.

20

vragen aan ...

Herman Zonderland

Melkveehouder en NMV'er vanuit
zijn hart

Tussen de akkerbouwpercelen in de Noordoostpolder staat het bedrijf van melkveehouder Herman Zonderland. Herman was jarenlang zeer actief betrokken bij NMV. Hij heeft het bestuur inmiddels verlaten, maar is als vertrouwenspersoon nog steeds verbonden aan de vereniging.

De vraag van Herman aan de volgende persoon in deze rubriek:
Wat vind jij dat er veranderd is in de melkveehouderij tijdens jouw loopbaan en hoe denk je dat het zal zijn wanneer je bedrijf overgenomen of verkocht wordt?

1 Denk je dat het boerenbestaan voor de volgende generatie nog populairder wordt dan het nu is of dat het helemaal gaat veranderen?
Voor degenen die in de agrarische sector verder willen is er echt wel een toekomst, maar de (maatschappelijke) druk maakt het er niet makkelijker op.

2 Wat is jouw motivatie om boer te willen worden?
Zelfstandig zijn, buiten werken en met dieren werken. Ik wilde het familiebedrijf dat mijn ouders hadden opgebouwd graag voortzetten.

3 Wat vind je het leukste om te doen op de boerderij?
De koeien ophalen uit de wei: als ik de draad opendoe, dan komen ze vanzelf. Daar kan ik echt van genieten.

4 Wat zijn je hobby's?
Sleutelen aan machines en dingen verbeteren qua arbeidsgemak. Daarnaast volleybal ik een avond in de week.

5 Wat is je favoriete eten?
Hollandse kost: aardappelen, groenten en vlees. Maar dan wel uit eigen stal en van ons eigen erf!

6 Hoe ziet je ideale dag eruit?
Lekker fit opstaan, op de automatische piloot melken en intussen prakkezeren over dingen die gedaan moeten worden of die ik nog wil oppakken.

7 Welk advies zou je geven aan de agrarische jeugd?
Als je echt wat wilt, moet je er voor gaan. Laat je vooral niet door negatief georiënteerde mensen uit het veld slaan.

8 Wat moet er meteen veranderen in Nederland?
Beleid moet worden gebaseerd op feiten, niet op wensbeelden en idealen.

9 Waar lig je van wakker?
Nergens van.

10 Wat is je favoriete seizoen?
Het voorjaar. Dan verandert alles weer: de koeien gaan naar buiten en ik kan de graslucht weer opsnuiven. Daar krijg ik energie van.

11 Wat is het beste advies dat je anderen kan geven?
Volg je eigen kop en zet door.

12 Waar ga je graag naartoe op vakantie?
Eigenlijk gaan we nooit op vakantie. Maar als we toch een keertje gaan, dan vind ik het leuk om bij geëmigreerde Nederlanders te kijken.

13 Wat is je mooiste herinnering?
De eerste keer op vakantie zonder ouders, met een groep jongens naar Terschelling. De belevenissen van die vakantie worden nog regelmatig opgehaald.

14 Wat wil je altijd weten van iemand wanneer je die voor het eerst ontmoet?
Of die het naar zijn zin heeft en hoe die persoon op die plek verzeild is geraakt. Aan een wildvreemde kun je de standaard dingen vragen, maar ik probeer dan juist de lossere kant te zoeken.

15 Waar fiets je voor om?
Nergens voor, ik ga recht op mijn doel af.

16 Wat is je slechtste gewoonte?
Dingen voor me uitschuiven. En ik vergeet de mensen om me heen weleens, vooral in het zorgen voor degenen die ook voor mij zorgen.

17 Waar ben je trots op?
Om te zien hoe de kinderen zich ontwikkelen. Dat die zich steeds beter zelf kunnen redden en tenslotte uitvliegen. En de mooie band die je dan met ze krijgt als volwassenen onder elkaar.

18 Wat is je favoriete wintersport?
Skiën. Omdat je dan lekker bezig bent en je nooit hoeft na te denken over wat je moet gaan doen.

19 Wat is je lijfspreuk?
Ga ervoor, dan kom je er wel.

20 Waar word je blij van?
Dat we elke dag beleven alsof het vakantie is en alsof het Kerst is aan de eettafel.

Bestuurdersprofiel

Jeroen van Maanen

47 jaar

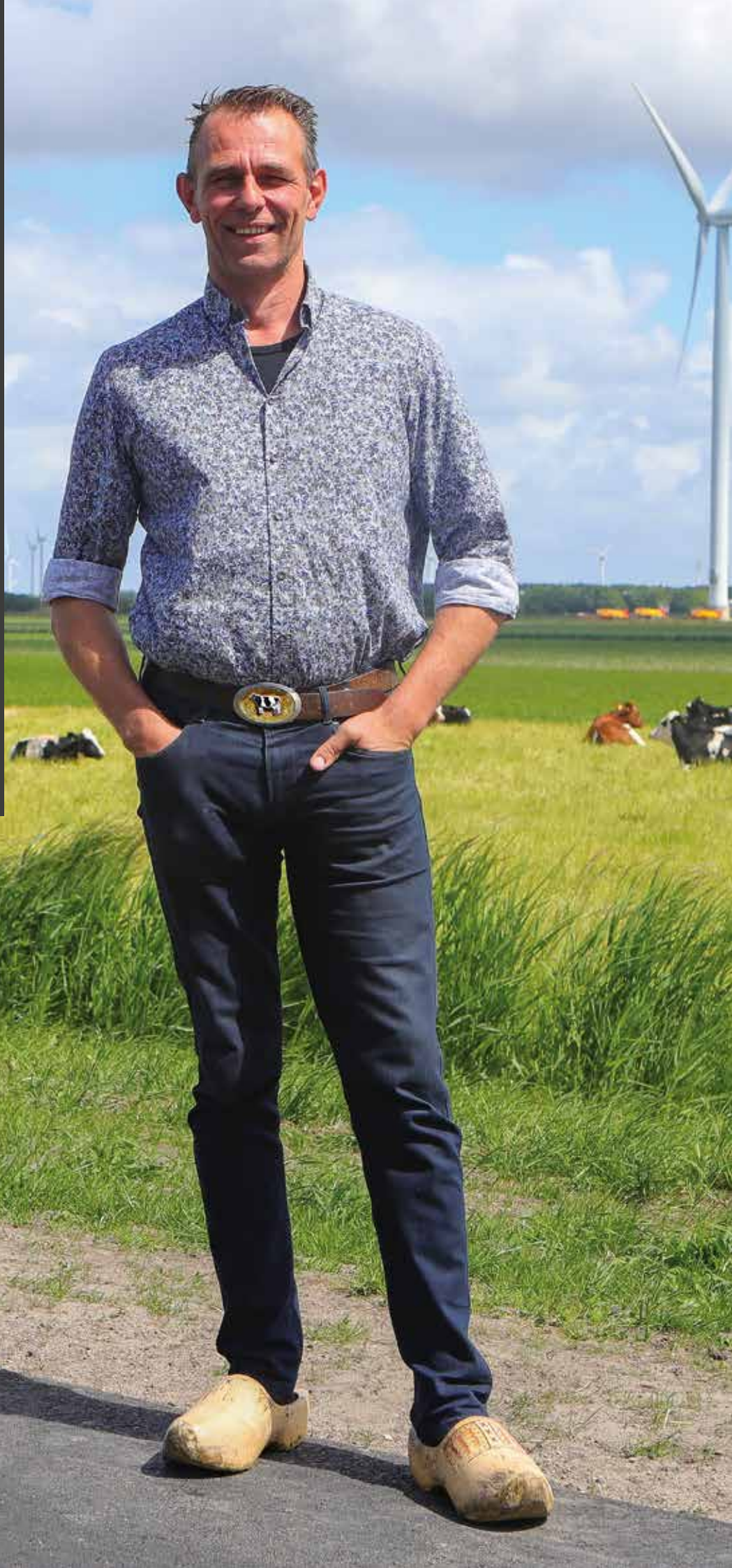
Zeewolde

NMV-functie
Bestuurslid en
penningmeester

Bedrijfsinformatie
350 stuks jongvee van een
opdrachtgever en hobby
schapen
50 ha pachtgrond

Gezin
Dochter Jip (17) en
zoon Mees (15)

Hobby's
Fokkerij van koeien en
schapen, veekeuringen
bezoeken en met vrienden
ontspannen in de kroeg

Jeroen van Maanen:

'Ik wilde nooit brandweerman of politiemann worden, boer worden was wat ik altijd wilde'

Wat is je functie in het DB?

Bestuurslid en penningmeester
Omdat de vorige penningmeester stopte en er geen vervanger was op dat moment, ben ik nu ook penningmeester van NMV. We hopen zo snel mogelijk een andere penningmeester in ons bestuur te krijgen. U bent als lid van harte uitgenodigd om te solliciteren op deze functie!

Waarom ben je NMV-bestuurder geworden?

Doordat ik me zeer betrokken voel bij de sector en de landbouw, ben ik in de bestuursfunctie gerold. We zijn al lid sinds 1997 en tijdens de melkacties van 2007 liep ik al mee. Ik heb me altijd betrokken gevoeld bij NMV en ben niet bang om m'n mond open te doen. Door de toenmalige voorzitter en Marion Logtenberg ben ik op een gegeven moment benaderd of ik bestuurlijk actief wilde worden. Mijn mening is dat overal waar over onze sector wordt gepraat, (boeren)verstand aan tafel moet zitten.

Speerpunten

Mijn taken binnen het DB zijn de commissie zuivel, Stichting Weidegang, verdienmodellen, vakbonds-overleg/samenwerking met andere partijen en nu dus ook het penningmeesterschap. Behoud van

verdienvermogen in de sector en maximale inbreng van boerenverstand bij de verschillende overheden en instanties, die over de sector beslissen, zijn mijn belangrijkste strijdpunten.

Wat heeft NMV in de afgelopen periode bereikt?

Het op de kaart zetten van de mogelijkheden van gebruik van het stikstofgat voor de melkveesector. Het verhogen van het percentage gasvormige verliezen van 8.4% naar 14%. Het blijven aandringen op realisme in natuurbeleid, weidegang en verdienvermogen waarbij nu beweging wordt geconstateerd binnen de genoemde hoofdstukken.

Visie NMV

Kort op de sector zitten, met boerenverstand en realisme. Zinnvolle input leveren, het brengen van de boodschap en ook durven opstappen als langer blijven zitten zinloos blijkt te zijn. We moeten als NMV de onmogelijkheden van overheidsplannen aantonen en daarmee de overheid dwingen tot het bedenken van andere oplossingen.

Wat waren jouw plannen toen je 18 was?

Boer worden, koeien melken en de beste koeien fokken. Ik wilde nooit brandweerman of politiemann

worden, boer worden was altijd wat ik wilde. Het ging me altijd echt om de koeien, het landwerk eromheen hoort erbij maar het is mij uiteindelijk altijd om de koeien gegaan.

Wat vind je het allermooiste werk op de boerderij?

Alles rondom de koeien. Fokkerij, voeren, melken, bekappen en afkalven.

Welke politicus (of persoon) heeft jou positief verrast in de afgelopen periode en waarom?

Harmen Endendijk, omdat hij vanuit het niets voorzitter en belangenbehartiger is geworden van NMV en zich vol enthousiasme inzet voor onze club en de sector. Ook Thijs Wieggers, omdat hij zelf de balans op heeft gemaakt en met zijn gezin heeft gekozen om naar Canada te vertrekken. Als NMV strijden we continue voor behoud van de sector in Nederland, maar het is helaas niet de realiteit - in een steeds intensiever Nederland - dat elke melkveehouder hier nog een plek voor zichzelf ziet.

Wat vind jij van TV-programma's zoals 'Boer zoekt Vrouw' en 'Onze Boerderij' en op welke manier denk jij dat deze programma's beeldvormend zijn voor mensen buiten de agrarische sector?

Wanneer de realiteit weer wordt gegeven, kan dit heel

positief werken voor de sector. Het toewerken naar een soort wensbeeld/gewenst narratief voegt mijns inziens weinig toe. Mooi ter vermaak, maar ik twijfel of dit iets bijdraagt aan een positief beeld van de sector.

Waar hoop jij dat NMV staat over 5 jaar?

Op een positie met een nog groter ledenaantal. Ik hoop dat we veel bereikt hebben in het veilig stellen van onze sector in de breedte. Meer samenwerking en met 1 geluid vanuit andere clubs en sectoren, om met elkaar ons gezamenlijke doel te behalen zonder ons tegen elkaar uit te laten spelen door de overheid.

De inzet van leden binnen onze vereniging is heel belangrijk. Wat is voor jou persoonlijk de meerwaarde van jouw inzet voor NMV?

Het gevoel dat we met elkaar niet opgeven om perspectief te houden, te zorgen voor reëel beleid en het brengen van boerenverstand aan tafel. Ook het contact met boeren door het hele land, gelijkgestemden en vriendschappen met andere veehouders zijn voor mij van meerwaarde. Er zijn er velen die ik nooit was tegengekomen als ik niet actief was geworden binnen de vereniging.

Als je een net startende boer één wijze raad zou kunnen meegeven, wat zou dat dan zijn?

Geloof in wat je doet en blijf erin geloven. Je weet pas achteraf of je plannen de juiste waren, maar als je zelf het geloof erin verliest ben je per definitie verloren. Eigenlijk zijn het er twee... Je moet ook ten allen tijden zorgen dat je door blijft ontwikkelen op het gebied van kennis en ook binnen je bedrijf.

Visie eigen bedrijf

Voorlopig wil ik graag doorgaan met het opfokken van jongvee en me onderwijl beraden welke kant ik op ga. Er zijn meerdere mogelijkheden en ik probeer rustig te bedenken welke opties ik wel of niet wil benutten.

SUPERKOE

Fame

SuperKoe van Maatschap Hollands-Steinbusch te Ingber

Fame is een echt superkalf omdat ze zo lief en mooi is. En opvalt tussen onze grotendeels zwartbonte koeien. Ook word Fame geliefd op tiktok waarbij ze een keer meer dan 18 duizend likes heeft gekregen op het account *_dutchfarmer*.

Ze komt uit Beri 81 (4de kalfs) x Topspeed Staretto P.

Ook haar moeder is een echte superkoe in vruchtbaarheid, ze is 5 keer achter elkaar in 1x drachtig geworden.

Heb jij een koe of kalf die: Superlief, Supermooi, Superproductief, Superbijzonder, Supersuccesvol op de keuring of Super....vul maar in!..is?

Stuur ons een mooie foto en vermeld waarom jouw SuperKoe zo bijzonder is. Dan laten we jouw SuperKoe in de volgende editie van Koebont stralen!

VRAAG HET AAN DE DIERENARTS

Jacqueline
van der Weele

Jacqueline van der Weele is
dierenarts in Noord-Holland

NMV stelt haar vragen over
vruchtbaarheid van de koe
waar u als veehouder graag
het antwoord op wilt en waar
een dierenarts raad mee
weet

Vruchtbaarheid: de spiegel van alles

Om een hoge levensproductie bij onze melkkoepen te bereiken is het belangrijk dat het management rondom vruchtbaarheid goed is. Toch gaat dit maar zelden helemaal vanzelf. Problemen met het tochtig zien en terugkomers zijn de meest gehoorde klachten.

In de vruchtbaarheidsproblematiek van de moderne melkveehouder kunnen we een lijstje maken van de meest voorkomende problemen. De meeste bedrijven zullen het hele rijtje herkennen, maar voor elk bedrijf kan de situatie anders zijn.

Slechte tochtexpressie

Dit is de meest voorkomende klacht. De koeien laten de tocht slecht zien, zijn kort tochtig of we zien hele vage symptomen zonder stareflex. Daardoor wordt niet besloten het dier te insemineren. De meeste van deze koeien vertonen suboestrus: ze zijn dan wel cyclisch op de eierstokken maar ze laten zich niet zien. Oorzaken liggen vaak in de transitievoeding, genetische aanleg, een snelle stofwisseling bij hoogproductieve dieren of bij de tochtdetectie.

Tochtdetectie

De veehouder speelt hierin een hele grote rol. Het wisselt per bedrijf, maar het is voor veel bedrijven een aandachtspunt. De moderne melkveehouder moet heel veel en heeft het meestal druk. Veel bedrijven bouwen (te) weinig momenten in om even rustig naar de koeien te kijken. Ideaal zou zijn om drie keer per dag 20 minuten alleen maar te observeren in de stal. De 'vage types' worden gemist als er door de veehouder geen rustmomenten worden ingebouwd. Niet elke boer heeft ogen in zijn achterhoofd: niets om u voor te schamen, maar onderken het probleem. Als u veel

tochten mist, is het verstandig om zich te oriënteren op een goed tocht-detectiesysteem. Er zijn vele systemen op de markt met sensoren in het oor, aan de halsband, aan de poot of zelfs in een bolus. Ook opkomende AI-systemen met camera's zijn een optie. Belangrijk is echter wel om die data dan ook te gebruiken en het systeem goed te onderhouden.

Inactief

Er zijn ook koeien die echt inactief zijn, de zogenaamde ware anoestrus. Zij hebben zoveel moeite met de opstart van de lactatie en de productie, dat er als het ware geen ruimte is om ook nog activiteit in de eierstokken te hebben. Dit komt vaker voor bij vaarzen. Bij koeien die een negatieve energiebalans hebben gehad is de hormoonafgifte door de hersenen een tijdlang gestoord.

Cystes

Koeien met cystes op de eierstokken zijn vaak onregelmatig en vaag tochtig, spelen mee met andere koeien of zijn helemaal niet meer tochtig.

Onregelmatige tochtigheid

Dit zijn dus vaak koeien met cystes op de eierstokken, maar het kan ook wijzen op vroegembryonale sterfte, waarbij een embryo vóór de 42 dagen dracht afsterft en de koe opbreekt.

Tweeling-dracht

Hierbij is meer kans op het afbreken van de dracht en de koe heeft meer kans op slepende melkziekte en problemen in de transitieperiode. De oorzaak kan genetisch zijn, maar wordt ook vaker gezien op bedrijven met veel cystes en/of veelvuldig gebruik van hormonen. Door bovengenoemde oorzaken

zijn de bevruchtingsresultaten vaak slecht(er), waardoor er maar een laag percentage van de vee-stapel drachtig wordt.

Tweeling-dracht in beeld

Drachtcontrole

Veel bedrijven zullen één of meer van deze problemen herkennen. Om de problemen in kaart te brengen is het belangrijk om consequent te werken. Noteer de tochten, ook als ze vaag zijn, en gebruik de informatie van sensoren. Daarnaast geeft het regelmatig en consequent laten scannen van de dieren op dracht en niet tochtig worden ook veel inzicht. Dracht kan ook via de melkcontrole worden vastgesteld. Dat kan arbeidstechnisch aantrekkelijk zijn, maar als de koe niet drachtig is moet de oorzaak alsnog onderzocht worden. Het voordeel van scannen is ook dat zichtbaar is of het vruchtje levend is en tweelingen worden in beeld gebracht. Koeien met een tweeling kalven vaak wat eerder en kunnen wat vroeger drooggezet worden.

De controle via scannen biedt veel zekerheid over de eierstokken, of het embryo levend is, of het een eenling of tweeling is. De meeste opbrekers komen voor in de eerste 28 dagen na inseminatie door problemen met de bevruchting in de eileider of het innestelen in de baarmoeder. Scannen kan vanaf

30 dagen, maar pas na 42 dagen verklaart de dierenarts een koe zeker drachtig.

Wat is ons wensenpakket?

Omdat eigenlijk alles in het leven van de koe een rol speelt bij het op tijd drachtig worden, is het belangrijk om goed te begrijpen waar het mis kan gaan.

Streef naar:

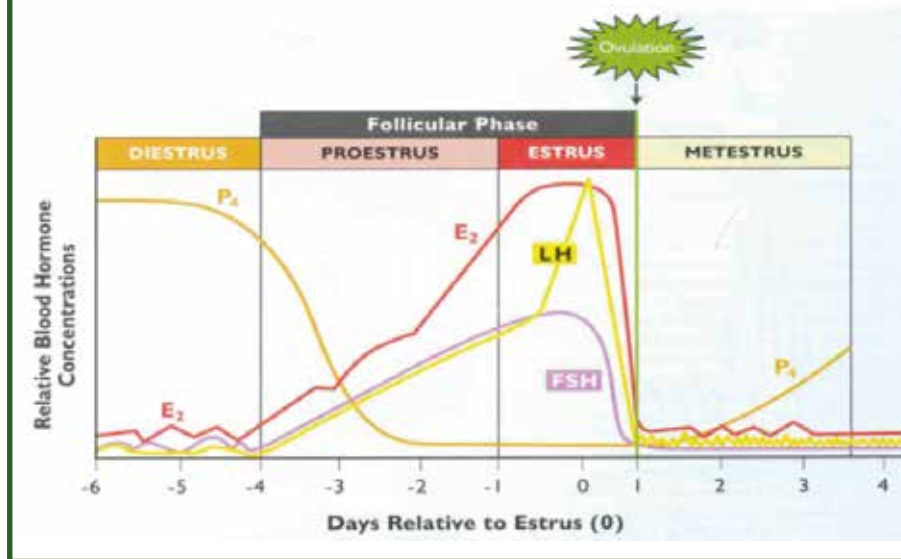
- Een gezonde koe
- Met gezonde baarmoeder
- Met goed beenwerk
- Goed gevoerd
- Geen stress, ook geen hitte-stress
- Die in een stal woont met veel lucht, licht en ruimte
- Met een boer die altijd wakker is en heel goed is in tocht-detectie
- Goede inseminator (dat kan ook de boer zelf zijn)

Maar: feit is dat als de koe geen melk zou geven, dan zou het rondom de vruchtbaarheid allemaal veel makkelijker zijn!

Vruchtbaarheidshormonen

Tijdens de bevruchting in de eileiders kan er heel veel fout gaan. Op dag 15 herkent de baarmoeder pas het delende vruchtje, pas na 20 dagen gaat dat vruchtje innestelen. Als de bevruchting gelukt is, wordt het gele lichaam net op tijd omgezet in een geel lichaam van de dracht. Als de bevruchting niet gelukt is, verschrompelt het gele lichaam rond dag 18 en daardoor daalt de afgifte van het progesteron. Dit zet de hersenen aan tot de afgifte van het GnRH hormoon en een nieuwe cyclus start. GnRH wordt geproduceerd in de hypothalamus, een deel van de hersenen. Het stimuleert de hypofyse, een klier in de hersenen,

De relatie van de hormonen LH, FSH, oestrogeen (E) en Progesteron (P) in de cyclus

om de hormonen luteïniserend hormoon (LH) en follikelstimulerend hormoon (FSH) af te scheiden. Deze hormonen zijn nodig voor het tochtig worden en de eisprong.

Het FSH gaat ervoor zorgen dat de follikel - het eitje - gaat groeien en het vruchtbaarheidshormoon oestradiol af gaat geven. Koeien kunnen dat hormoon ruiken en reageren daarop. Dit is het begin van de tocht, ca. 30 uur voor de eisprong. Onder invloed van het LH komt de eicel na de eisprong in de eileider, waar uiteindelijk de bevruchting gaat plaatsvinden. LH gaat vervolgens zorgen dat op het restant van het eitje een nieuw geel lichaam gevormd gaat worden. Dit gele lichaam geeft progesteron af. Dit hormoon zorgt ervoor dat de baarmoeder zich klaarmaakt voor de innesteling van het bevruchte eitje en dat de dracht stand houdt tot het eind. Om een goede bevruchting te hebben in de eileider moeten er uiteraard vruchtbare zaadcellen aanwezig zijn op het goede moment.

Bevruchting

Een halfuur na de eisprong is het eitje al in de eileider aanwezig en dan blijft het maar 6 tot 8 uur leven. De zaadcellen moeten in de baarmoeder eerst nog 6 tot 8 uur rijpen voordat ze kunnen bevruchten. Goed vruchtbaar sperma blijft 24 tot 48 uur leven. De zaadcellen moeten dus al een tijdje rondlopen en wachten tot het eitje eraan komt, dan is er meer kans op een goede bevruchting. Het is dus heel belangrijk om het begin van de tocht goed vast te stellen. Het moment van insemineren is best rekbaar. Hierbij is de 12-uur regel een goed handvat: ziet u de koe 's morgens tochtig, insemineer haar dan 's avonds en andersom. Insemineren kan het best 10 tot 24 uur van tevoren. Twijfelt u over het beginmoment van de tocht, insemineer dan liever wat vroeger dan wat later.

Geen stress

Een belangrijke voorwaarde die het succes van de inseminatie bepaalt, is hoe we met de tochtige

koe omgaan. Separeer een tochtige koe en zet haar vast voor het moment van insemineren. Hierdoor zal de koe minder stress hebben. Dus niet eerst achter de koe aanrennen en dan insemineren. Ook wanneer u zelf insemineert is het van belang de koe eerst een uur vast te laten staan. Dan komt ze tot rust en beschadigt ze ook geen andere koeien. Als de koe zich te druk maakt of moet worden gevangen vlak voor de inseminatie, dan stijgt de temperatuur. Zelfs een iets verhoogde temperatuur is funest voor de kwaliteit van zowel de eicel als van de zaadcellen. Stresshormonen zijn ook nadelig voor de bevruchtingsresultaten. Bij het insemineren is naast het goede moment natuurlijk ook een goede techniek van groot belang.

Eigen stier

Met al deze problematiek op het netvlies denken sommige melkveehouders dat een eigen stier alle problemen op kan lossen. Het voordeel is dat die stier er altijd is en zeker een stimulerende werking heeft waardoor koeien soms een betere tocht laten zien. Maar onderschat nooit de nadelen van een stier: dekrijpe stieren zijn en blijven gewoon gevaarlijk. Als een stier in het koppel loopt heeft u geen sturing op het moment dat een koe drachtig wordt. Ook is er geen goed paringsadvies meer mogelijk, waardoor ook ongewenste eigenschappen zich in een koppel kunnen verspreiden.

In de volgende Koebont gaan we dieper in op de gevolgen van witvuilen, aan de nageboorte blijven staan en hoe slepende melkziekte funest is voor een goede vruchtbaarheid.

Stand van zaken besmettelijke veeziekten

Al vanaf 2001 is NMV betrokken geweest bij de overleggen die te maken hebben met besmettelijke veeziekten, waarvan MKZ een hele belangrijke is. De noodzaak om rekening te houden met een uitbraak is afgelopen winter wel duidelijk geworden door de uitbraak in het Duitse Brandenburg. Deze uitbraken zijn zowel door de sector als ook door LVVN geëvalueerd.

De volgende conclusies zijn getrokken:

1. Massale ruiming en willen wij als agrarische sector niet meer. Het is ethisch gezien niet uit te leggen om dat in deze tijd nog te doen. Gelukkig zijn zowel burgers als de sector het hier volledig over eens.
2. We moeten rekening houden met de exportbelangen van zowel vlees als zuivel.
3. Bij hobby vee is het vaak (ook door import van deze dieren) onduidelijk of daar een dekkende I&R registratie van aanwezig is.
4. Wild monitoring.
5. Kanaliseren van melk: is er een uitbraak in het noorden, dan gaat de zuivelsector onderling een plan opzetten om melk gezamenlijk te transporteren en te verwerken.
6. Communicatie zal beter moeten. Bij de uitbraken dit voorjaar waren veehouders vaak sneller op de hoogte van de laatste ontwikkelingen dan hetgeen LVVN ons kon vertellen.
7. Er zal gevaccineerd gaan worden, en dan van buiten naar binnen in de ring rondom een besmet bedrijf.

Laat duidelijk zijn dat er afgelopen winter een totaal ander beeld is ontstaan. Dreiging vanuit een buurland heeft duidelijk gemaakt dat er ook bij een dreiging

een draaiboek beschikbaar moet zijn. De kalverensector verdient hierbij alle lof, omdat zij het initiatief genomen hebben om geen kalveren te importeren en/of te vervoeren in de eerste periode na de uitbraak in Duitsland.

Dit zullen andere sectoren ook moeten gaan doen. Denk hierbij aan het transport van dieren (ook hobbymatig), mesttransporten, ontsmettingsmiddelen voor op het bedrijf, gescheiden inrit RMO, bedrijfsbezoeken, etc.

Voor ons als melkveehouders is het nog steeds duidelijk dat vaccineren een goede en verantwoorde manier is om van alle ellende af te zijn. Het enige dat gedaan moet worden is dat er in Europees verband afspraken gemaakt moeten worden om de afzet te regelen van geënte dieren. Maar daar zijn wij als NMV pas 24 jaar mee bezig...

MKZ-monument

Stuurgroep klauwen

Het verbeteren van de klauwgezondheid draagt bij aan het verbeteren van dierenwelzijn en transportwaardigheid, maar dat niet alleen. Het levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van een hogere levensduur, wat een belangrijke doelstelling van de sector is. Tenslotte leidt een goede klauwgezondheid tot betere economische resultaten en vergroot een goede klauwgezondheid het arbeidsgemak en werkplezier voor de veehouders. Sinds afgelopen jaar is NMV naast DDB, LTO en NAJK als een van de partijen vanuit de primaire sector aangesloten bij 'Stuurgroep klauwen'. Deze stuurgroep gaat een plan maken (waarschijnlijk is dit al goedgekeurd bij het verschijnen van deze Koebont) voor de GWR (Gezondheid Welzijn Rundvee) van ZuivelNL.

Met dit project komt de Nederlandse melkveehouderij tot een plan van aanpak, waarin ze zich tot doel stelt om de klauwgezondheid op melkveebedrijven substantieel te verbeteren. En een klimaat te creëren waarin de gerealiseerde vooruitgang ook na afloop van het project blijvend is en verder uitgebouwd kan worden.

De opzet is om nu eens van onderuit iets aan te bieden voor veehouders om de klauwgezondheid te verbeteren. Er is zoveel informatie beschikbaar. En er zijn zoveel adviseurs op het erf die allemaal een mening hebben, maar die ook de neiging hebben om naar elkaar te wijzen. Daarmee is de veehouder zeker niet gebaat.

Klauwgezondheid

Volgens internationale onderzoeken vertoont ongeveer 22% van onze koeien afwijkingen in de locomotie en is dus in meerdere of mindere mate kreupel. Zie hiervoor het artikel over Klauwgezondheid in Koebont

281. Maar wat is kreupel? Daar heeft iedere veehouder een andere mening over. Zijn bijvoorbeeld Mortellaro of stinkpoot een vorm van kreupelheid? Voor de een wel, voor de ander niet. Wat wel een feit is, is dat deze aandoeningen geld kosten. Daarom is het ons doel om vanuit de veehouder te kijken naar hoe het beter kan. Iedere koe die vroegtijdig afgevoerd moet worden omdat de klauwen niet goed zijn - en die daardoor vaak slecht drachtig wordt - is gewoon niet te accepteren. Een hogere leeftijd komt vaak met gebreken, dat is bij mensen ook zo, maar een koe afvoeren op het moment dat u dat zelf wilt, is het streven. Een hogere gemiddelde leeftijd bij afvoer van onze koeien wordt aan allerlei overlegtafels gepromoot. We zien het terugkomen bij de routekaart dierwaardige veehouderij, DZK-doelen (Duurzame Zuivelketen) en RDA-medicijngebruik. Een ander verhaal is dat de NVWA hier met transportwaardigheid strenger op gaat toezien.

Deskundigen in de veterinaire wetenschap en praktijk zijn het erover eens dat de klauwgezondheid op Nederlandse melkveebedrijven beter kan, dat er veel mogelijkheden zijn om dit te bereiken en dat die mogelijkheden beter benut kunnen worden. Daar gaan we mee aan de slag.

Hoe gaan we dat doen?

1. Huisvestingssystemen

Huisvestingssystemen worden onder de loep genomen om te kijken hoe het beter kan. Dit is lastig, maar op elk bedrijf zijn er vast wel kleine(re) of grote(re) aanpassingen te realiseren die bijdragen aan de klauwgezondheid. Bijvoorbeeld vaker klauwbekappen of structureel bekappen tijdens de droogstand en opnieuw wanneer de dieren 100 dagen in productie zijn.

2. Fokkerij

Niet iedereen wil meteen andere koeien fokken, dat is ook niet de bedoeling. Maar binnen de verschillende rassen kan er wel een focus op klauwen komen en dat zal in de fokwaarden beter tot zijn recht moeten komen.

3. Voeding

Qua voeding en samenstelling van krachtvoer en bijproducten zal duidelijk moeten worden wat bijdraagt aan betere klauwen. Hoe gaat de klauwgezondheid veranderen als er de komende jaren minder voedingswaarde en/of mineralen uit het gras of de mais komen? Dat zijn ontwikkelingen die ook wij als belangbehartigers moeten weten.

4. Management

Natuurlijk kan het altijd beter, maar de omstandigheden veranderen ook, bijvoorbeeld door verplichte weidegang. Dat is supermooi als het 20 graden is met voldoende grasaanbod van goede kwaliteit. Maar is het nog steeds zo mooi bij 30 graden en sprieterig gras? Daar zal dus ook wat moeten veranderen.

5. Blauwtong

Er zijn natuurlijk ook ongrijpbare zaken waarmee we te maken hebben, zoals blauwtong. Dan valt het niet mee om de klauwen gezond te houden. Daar moet over gesproken worden.

Kortom: er ligt de komende tijd belangrijk werk voor ons om het geluid van de veehouders naar voren te brengen. Als er meer te melden is, dan komen we hierop terug via een ledenbericht of via Koebont.

De boer op met NMV

Zomer is bij velen een tijd om er even lekker op uit te gaan. Een vakantie of gewoon een middagje de hort op. Wat is er leuker, dan op zo'n moment ook een kijkje te nemen bij een andere boer? Een bezoekje is ook meteen hét moment om verbinding te maken met een ander NMV-lid! In deze rubriek ziet u wat voor moois en lekkers onze leden aanbieden op hun bedrijven.

Theeschenkerij Nije Skou

Familie van Keimpema

Vegelinsweg 33, 8467 SN Vegelinsoord

www.nyeskou.nl

Openingstijden: 1 april tot 15 oktober alle dagen van 10.00 - 18.00 uur

Veerpont

Horeca met terras aan het water, specialiteit homemade appeltaart!

Zuivelboerderij Plexat

Pade 22, 1716 KA Opmeer

www.zuivelboerderijplexat.nl

Openingstijden: ma. t/m za. van 8.30 - 20.30 uur

Verkoop boerenzuivel: yoghurt, karnemelk, kefir, vla, boter, kwark, hangop en verse melk

Melkveehouderij Peek

2 vergaderlocaties

Bovendijk 38, 3648 NM Wilnis

www.milkandmeetings.nl

Hilverinkweg, 7251 PH Vorden

www.grootobbink.nu

Kaasboerderij Schellach

Prooyenseweg 26, 4332 RD Middelburg

www.schellach.nl

Openingstijden: ma. t/m vr. 9.00 - 17.30 uur
za. 9.00 - 17.00 uur

Verkoop eigen kaas en zuivel (karnemelk, boter, yoghurt, vla) en streekproducten

Terras met koffie, gebak en lunch

Speeltuin en speurtocht voor kinderen

Heeft u ook recreatiemogelijkheden op uw erf?
Aanmelden voor deze rubriek kan nog steeds!
Meld aan via info@nmv.nu

Ijsboerderij Boereijs

Jinshúzen 2, 8491 MR Akkrum
www.boereijs.nl/ijsboerderij
Openingstijden: in het seizoen 7 dagen per week van 10.00 - 18.00 uur
Actuele openingstijden op de website

Boerderij Terras te Selle

Ratumseweg 65a, 7106 CH
Winterswijk-Ratum
www.rustpunt.nu/poi/?p_id=538/
Rustpunt

Melkveebedrijf den Dekker

Kruisstraat 1, 4587 RN Kloosterzande
Openingstijden: vanaf 7 juli dagelijks tot 22.00 uur
Boerensoftijs, kalfjes aaien en koetjes kijken

D'n Tomp

Veulensewaterweg 22, 5814 AK Veulen
Facebook: D'n Tomp
Instagram: dntompveulen
Open van 8.00 - 22.00 uur
Boerensoftijs, verkoop boerenkaas, frisdrank en verse aardbeien

BEDRIJFSKENMERKEN

Van Kalmthout-De Groot VOF

Rucphen, Noord-Brabant

Het bedrijf bestaat uit
vader Frans, moeder Hermien en
dochters Eline en Annette

350 melkkoeien
220 stuks jongvee
125 ha, waarvan 80 ha eigendom

Eline en Annette van Kalmthout:

'We draaien allebei fanatiek en volle bak mee op het bedrijf'

Historie

De zussen Eline (23) en Annette (19) van Kalmthout uit het Brabantse Rucphen staan te popelen om het familiebedrijf in de toekomst over te nemen van hun ouders. Op de huidige locatie gingen opa en oma van Kalmthout van start. Frans (60) en Hermien (61) namen het bedrijf over van de ouders van Frans. Deze reportage gaat over het toekomstperspectief van het bedrijf en de samenwerking tussen Eline en Annette.

Bedrijfsactiviteiten

Alle grond werd in het verleden gepacht, inmiddels is er 80 hectare in eigendom. Eline: 'Waar de mogelijkheid zich voordoet willen we graag grond kopen. Hier in de buurt hebben we veel concurrentie van boomkwekers en aardbeientelers. Tegen de prijzen die zij bieden voor grond kunnen we als melkveehouders vaak niet op.'

Het bedrijf werd steeds verder uitgebreid en inmiddels lopen er 350 melkkoeien. Annette: 'Een paar jaar geleden stopte onze oom met melken omdat hij geen opvolger had. Zijn melkkoeien hebben we overgenomen en onze droge koeien plus jongvee staan nu op dat bedrijf. Stel dat hij zou aangeven helemaal te willen stoppen, dan komt er wel weer een andere oplossing.'

Van de 125 ha grond die ze tot hun beschikking hebben bestaat 61 ha uit gras, 60 ha uit mais en 4 ha uit voederbieten. Eline: 'De voederbieten geven heel veel opbrengst en zijn heel smakelijk doordat er veel suikers inzitten. Extra voordeel is dat het vetgehalte in de melk enorm gestimuleerd wordt. Als we stoppen met het voeren van voederbieten dan zakt het vet al snel van 4.40% naar 4.20%. Bijkomend voordeel vinden wij dat de bieten

blijven groeien in een droge zomer, terwijl de grasgroei dan stopt.'

Zodra het kan gaan de koeien naar buiten. Van april tot het eind van de zomer proberen we zoveel mogelijk vers gras te voeren, ook door het zomerrantsoen wordt vers gras gemengd. Daarnaast bestaat het rantsoen uit mais, bierbostel, perspulp en premix. In de winter bestaat het rantsoen uit kuilgras, mais, bierbostel, perspulp, premix en voederbieten.

Positieve insteek bedrijfsvername

Eline en Annette zitten samen met hun ouders in het bedrijf Van Kalmthout-De Groot VOF. Hun broer studeert geschiedenis in Leiden en heeft geen interesse in het bedrijf. Annette: 'Zoals ons pap het altijd zegt: de meiden mogen het doen! We willen beide het bedrijf overnemen en dat doen

we het liefst samen. We kunnen het gelukkig heel goed vinden met elkaar.' Eline: 'Als Annette afstudeert aan de HAS gaan we alles opnieuw bekijken en willen we de route uitzetten naar overname. De deadlines daarvoor zijn nu nog niet vastgezet, omdat Annette de tijd en ruimte moet hebben om eerst de opleiding af te maken. Het is een proces voor over een paar jaar om te bepalen hoe we dat voor ons zien.'

Annette vult aan: 'We draaien allebei fanatiek en volle bak mee op het bedrijf en beslissingen maken we met z'n allen. Wanneer we het bedrijf overnemen staat nu nog niet precies vast.'

Eline: 'Een familiebedrijf overnemen is lastig, vooral als we dat samen willen doen. Onze partners vinden het heel leuk wat we doen en steunen ons in onze plannen. Welke rol zij in de toekomst kunnen of willen spelen op het bedrijf

zal zich in de toekomst uitwijzen.'

Taakverdeling

Er is geen vaste taakverdeling en in principe kan iedereen alle werkzaamheden uitvoeren. Hierdoor is iedereen flexibel inzetbaar én vervangbaar. Naast de arbeid vanuit het gezin wordt er best veel arbeid ingehuurd. Onze vaste medewerker wordt betrokken bij veel beslissingen. We hebben een ZZP'er die al 13 jaar bij ons werkt, zij doet 7 melkmalen per week. Annette: 'Natuurlijk hebben we ook onze eigen interesses: Frans regelt veelal het rantsoen en de boekhouding, Eline de fokkerij, de vaste medewerker en ik doen het klauwbekappen, Hermien de kalveropfok en trekkerwerk doen we allemaal. Overdag komt er een pensionado uit de buurt die veel praktische klusjes doet. Maar iedereen kan ook moeiteloos alles overnemen van een ander.' Eline: 'Voor een melkbeurt en het halen van de koeien hebben we 2 mensen nodig. We

hebben een pool met medewerkers voor de avond melkbeurten. Wij springen daarin bij als er niet genoeg mensen beschikbaar zijn. Frans kan heel goed met personeel omgaan en mede daardoor hebben we een groep fijne medewerkers om ons heen die vaak al jarenlang bij ons werken.'

Eline werkt naast het bedrijf 4 dagen per week bij CRV als vee-stapel adviseur. 'Tussen de koeien zijn vind ik het leukste om te doen', zegt ze. 'De fokkerij is ons niet met de paplepel ingegeven, maar inmiddels is het mijn werk geworden en genieten we ervan om met koeien naar de keuring in Etten-Leur te gaan. Ik heb de stap gemaakt om buiten de deur te werken om over een paar jaar samen met Annette te starten op het bedrijf. Anders is de balans weg als Annette nog 2 jaar naar school gaat en ik inmiddels al veel ervaring heb opgedaan door full-time thuis te werken.'

Samenwerking

De vraag hoe de samenwerking verloopt tussen de zussen maakt beiden aan het lachen. Daarop zeggen ze: 'De samenwerking verloopt zoals dat bij echte zussen gaat, maar wel in de positieve zin. We versterken elkaar enorm en hebben dezelfde interesses en dezelfde visie op heel veel dingen. Doordat we dezelfde prioriteiten hebben werken we samen naar één doel. Daardoor gaat de samenwerking ook heel goed.'

Frans is nu minder met de koeien bezig dan eerder. Er worden andere keuzes gemaakt in de fokkerij. Het gebruik van iets nieuws, zoals SmaXtec, overleggen ze samen. En dat verloopt bijna altijd goed.

Belangenbehartiging

Annette: 'Het grootste probleem zit in het verschil tussen boer en consument: de consument wil heel veel, maar is in de winkel niet bereid om ervoor te betalen.' Eline:

'Als boeren zijn we druk en we besteden onze tijd aan heel veel dingen, behalve aan ons imago. Op die balans gaat het mis. Wat komt er in de media en wat komt er binnen bij de burger? Laten wij de realistische kant van ons beroep wel genoeg zien? Het komt vooral uit onwetendheid dat een deel van de burgers negatiever tegenover de boeren staan. De groene partijen hebben de media meer mee dan de agrarische sector.' Annette: 'Zij bereiken een grote groep, maar de consumptiegewoonte verandert niet. De 'gewone' Nederlander kiest nog vaak voor de goedkoopste producten en eet niet minder vlees. Als de eisen uit Den Haag blijven toenemen kan er oneerlijke concurrentie ontstaan met het buitenland.'

Fokkerij

De gemiddelde productie ligt op 10.000 kg met 4.20% vet en 3.60% eiwit. Het fokdoel omhelst een functioneel goede koe die kan

groeien in productie met behoud van gehalten. Eline: 'Qua exterieur willen we goede uiers en goede benen. Een mooie uier maakt dat de koe toont, maar de benen zijn de motor! In combinatie met het management willen we de levensduur van de koeien omhoog krijgen. Dat is het doel.'

'Een mooi uier maakt dat de koe toont, maar de benen zijn de motor!'

Annette: 'Op het onder eind van de veestapel gebruiken we Belgische Blauwen. Als hobby richten we ons bij een paar koeien specifiek op het exterieur. We willen graag meedoen aan de regionale keuring omdat we daar gewoon heel veel plezier aan beleven.'

NMV RONDJE REGIO

REGIO Noord-Brabant

Rob van Ginneken

Landelijk bestuurslid en
melkveehouder in Chaam

&

Rob Schellekens

Landelijk bestuurslid en
melkveehouder in
Valkenswaard

Stekeblind provinciebestuur *blijft volharden in kansloos beleid*

Al sinds 2017 domineert stikstof in Brabant het vergunningenbeleid. Het toenmalige college - voor het eerst sinds 30 jaar gevormd zonder het CDA - rekende keihard af met het in hun ogen boervriendelijke CDA-beleid. Vanaf 2020 moesten alle stallen ouder dan 20 jaar (intensieve sectoren) of 25 jaar (melkveehouderij) emissiearm zijn. Impactberekeningen van Connecting Agri & Food toonden destijds al aan dat autonome ontwikkeling van de sector in 2028 hetzelfde doel zou bereiken als het provinciebestuur met haar stikstofbesluit wilde bewerkstelligen.

Inmiddels is het 2026 en is het Brabantse stallenbeleid nog steeds niet tot uitvoer gebracht. Formeel zijn de intensieve sectoren verplicht om sinds 1 juli 2024 te voldoen aan de beleidsregel, maar wie op tijd zijn vergunningaanvraag heeft ingediend, wordt ontslagen van handhaving. Voor de melkveesector geldt als deadline 1 januari 2026. En ook hier geldt dat wie voor 1 januari 2024 zijn vergunningaanvraag heeft ingediend, er niet gehandhaafd wordt op het voldoen aan de beleidsregel.

Latente ruimte op het offerblok

Een half jaar voor 2026 ligt de vergunningverlening echter helemaal stil in Brabant. En dat al sinds maart 2023. Het toenmalige college besloot dat de natuurdoelanalyses zo'n alarmerend beeld gaven van de natuurgebieden in Brabant, dat de uitgifte van

vergunningen onverantwoordelijk zou zijn. Al meer dan 2 jaar wordt er geen NB-vergunning afgegeven, maar wordt het wel verplicht om een NB-vergunning aan te vragen. De aanvragen zullen op de kantoren van de Omgevingsdiensten huizenhoog opgestapeld liggen.

Het huidige provinciebestuur - gevormd door VVD, D66, Groen-Links/PvdA, SP en Lokaal Brabant - wijst onderwijs naar het Rijk. Zo is de meest recente stikstofafel, het overlegplatform over stikstof tussen overheden, NGO's en het bedrijfsleven, geannuleerd omdat er te weinig duidelijk is over de koers van het Rijk. Brabants eigen koers is vastgelegd in de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof. Deze is echter evenmin duidelijk en grotendeels gebaseerd op het reduceren van stikstof uit de landbouw ten gunste van andere ontwikkelingen. Voor het oplossen

van PAS-melders wordt doorlopend naar het Rijk gewezen.

Het meest recente initiatief is het innemen van latente ruimte. Vanaf 2026 kan de latente stikstofruimte ingenomen worden door de provincie: stallen die wel vergund zijn, maar niet gerealiseerd of stallen waar al drie jaar geen vee meer wordt gehuisvest kan worden ingenomen. Stallen met een lagere bezettingsgraad blijven buiten schot. Ondanks bezwaren is deze verordening aangenomen door Provinciale Staten.

Inspanningen NMV

Hoewel de provinciale overheid Den Haag verwijt rookgordijnen op te trekken rondom het stikstofbeleid, blijft ze zelf volharden in haar koers op emissiearme stallen. Inmiddels is de twijfel rondom emissiearme vloeren zo groot geworden dat de investering erin te risicovol is geworden. Er is een noodzaak aan juridisch onderbouwde alternatieven voor emissiearme vloeren. Daarom neemt NMV Brabant zitting in de NEN-commissie, die op zoek gaat naar die noodzakelijke alternatieven. Dat kan in de vorm van Kopros of een reductiefactor ontwikkelen voor bijvoorbeeld beweiding. Laaghangend fruit waarmee toch een politiek noodzakelijk geachte reductie bewerkstelligd wordt zonder grote investeringslast. Tegelijkertijd vindt er ook een reductie plaats vanwege het afnemende aantal dieren. De LBV en LBV plus-regelingen hebben in Brabant op veel interesse kunnen rekenen. In totaal hebben 366 deelnemers zich aangemeld voor de LBV-regelingen. NMV strijdt ervoor dat de ruimte die vrijkomt uit de regelingen ook gaat helpen bij het verkrijgen van vergunningen.

Overgangsgebieden

In haar aanpak stikstof prioriteert Brabant enkele Natura 2000-gebieden door deze met een gebiedsgerichte aanpak (GGA) te ontlasten. Rondom 12 van de 21 N2000-gebieden is deze aanpak gepresenteerd.

De doelstelling van een GGA is om samen met gebiedspartners stappen te maken op meerdere vlakken. Of zoals de provincie het zelf omschrijft: *'Op dit moment liggen veel vergunningen voor woningbouw, energie, mobiliteit en landbouw stil. De provincie wil vergunningverlening weer mogelijk maken door samen met partners stappen te zetten om natuur, water, bodem en lucht op orde te krijgen en daarmee perspectief te bieden voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen in Brabant. Een belangrijke sleutel is het verminderen van de stikstofdeken en het verbeteren van de hydrologische omstandigheden. Groenblauwe uitvoeringsmaatregelen in het landelijk gebied dragen daarmee bij aan*

het openhouden van Brabant. De provincie Noord-Brabant wil een toekomstbestendige transitie van het landelijk gebied die aansluit bij de verstedelijkingsopgaven van Brabant. Daarom houdt de provincie koers op de realisatie van de wettelijke doelen op het gebied van natuur, stikstof, water en klimaat in samenhang met een duurzaam perspectief voor de landbouw.'

Daarmee wordt samenspraak gesuggereerd, al blijkt dat slechts voor de Bühne. Onlangs werd bekend dat Brabant werkt aan beleid voor overgangsgebieden, waarbij de GGA's voor de voeten gelopen worden. Met overgangsgebieden wordt de schil rondom N2000-gebieden bedoeld. In de overgangsgebieden zoekt de provincie naar een combinatie van verminderen van (veronderstelde) negatieve effecten op de N2000-gebieden door extensiever en duurzamer grondgebruik en tegelijkertijd zoeken naar een verdienmodel voor (agrarische) ondernemers die bij het gebruik past.

De provincie Brabant heeft onderzoeks- en adviesbureau CLM gevraagd om enkele denkrichtingen voor het beheer van de overgangsgebieden in kaart te brengen. Op basis van dat onderzoek zijn er twee kansrijke basismaatregelen voor het algemeen geldende regime in overgangsgebieden:

- Alleen permanent grasland toestaan en/of
 - Alleen biologisch gecertificeerde teelten toestaan
- Alleen permanent grasland toestaan is een effectieve maatregel om het risico op emissies van nitraat en gewasbeschermingsmiddelen te verlagen en is haalbaar, zo stelt de provincie.

Alleen biologisch gecertificeerde teelten toestaan is een effectieve maatregel op het verminderen van emissie van bestrijdingsmiddelen. Qua emissie van nutriënten scoort dit scenario niet per definitie goed op teeltniveau, onder meer doordat ook hoogrisicogewassen geteeld kunnen worden.

De maatregel is ook financieel goed mogelijk voor ondernemers, zo is de provincie van mening, mits ze de omschakelperiode goed doorkomen en hun producten biologisch kunnen afzetten. Het kan wel een grote aanpassing van de bedrijfsvoering vragen en past wellicht niet bij elk type agrarisch ondernemer.

Deze basismaatregelen leveren naar verwachting onvoldoende op voor het doelbereik, het verminde-

ren van ammoniakemissie. Daarom verkent de provincie nog aanvullende maatregelen. Gedacht wordt aan een verbod op gewasbeschermingsmiddelen, alleen kruidenrijk grasland toestaan, geen vaste mest gebruiken, vaste mest meteen onderwerken bij toediening op bouwland, verbod op gebruik dierlijke mest in het najaar of na het scheuren van grasland en een scheurverbod op grasland.

Overgangsgebieden alleen bij hulp Rijk

Het is de intentie van de provincie om dit beleid op bedrijfsniveau te gaan borgen, middels een prestatieovereenkomst en ook per gebied doelen met een prestatieovereenkomst vast te leggen. Indien de doelen niet gehaald worden wordt er teruggevallen op generieke maatregelen. Over de

mogelijke generieke maatregelen wordt niets losgelaten in de communicatie. Wel wordt er een - in de ogen van de provincie - realistisch tijdspad aan gekoppeld.

De financiering van de overgangsgebieden ziet de provincie wel als een uitdaging, immers vragen de voorgestelde maatregelen een verandering van de bedrijfsvoering waarin financiële compensatie moet plaatsvinden. De middelen daarvoor moeten van het Rijk afkomen, hetzelfde Rijk dat door de provincie onduidelijkheid wordt verweten. Komen de middelen niet van Den Haag, dan wordt de inzet op overgangsgebieden afgeschaald. Daarmee maakt de provincie zich eigenlijk schuldig aan datgene wat het Den Haag verwijt: het vaart een onduidelijke koers.

Uit de commissie

Commissie Zuivel

In elke editie brengt een van de commissies binnen NMV u op de hoogte van de zaken waar ze de laatste tijd mee bezig zijn geweest en wat belangrijk is voor u als lid om te weten

Commissie Zuivel heeft zich de laatste tijd met de zuivel, ZuiveINL en de melkverwerkers - verenigd in de NZO - vooral druk gemaakt voor het sectorplan met de gezamenlijke melkvee-belangenbehartigers. Het plan betreft vier sporen waarin een aantal zaken 'geleverd' worden, zoals de extensiverings- en opkoopregelingen en het voerspoorconvenant. Daarnaast zijn er zaken die wij willen 'binnenhalen', zoals de verruimde mogelijkheden voor het gebruik van dierlijke mest in niet NV-gebieden, de actualisatie van de gasvormige verliezen en het stikstofgat. Commissie Zuivel zit strak op alle besluitvorming via ZuiveINL door deelname van verschillende NMV-bestuurders in verschillende werkgroepen van ZuiveINL.

Daarnaast heeft Commissie Zuivel zich de afgelopen tijd verdiept in de noteringscommissie zuivel. Deze noteringscommissie is een Brusselse verplichting vanuit het verleden om tendensen van prijzen, aanbod en met name eventuele overschotten in een vroegtijdig stadium te kunnen monitoren en wanneer gewenst hierop in te grijpen. De noteringscommissie onder voorzitterschap van een LVVN-medewerker wordt verder gevuld met ingewijden vanuit verschillende niveaus uit de zuivelsector. Zij ge-

ven tweewekelijks hun expertise door aan de noteringscommissie die daarmee de noteringen maakt welke worden doorgegeven aan Brussel.

Gebruik noteringen

Bij NMV kwamen er geluiden en twijfels binnen over dat deze noteringen gebruikt zouden worden door melkverwerkers en de handel om hierop (mede) onze melkprijzen te baseren. Daarom zijn we in deze materie gedoken om te onderzoeken hoe deze noteringen tot stand komen en of ze bruikbaar (kunnen) zijn om (boeren)melkprijzen op te baseren. We zijn met enkele ingewijden/belanghebbenden in gesprek gegaan met leden van de noteringscommissie. Tijdens een uitgebreid en goed gesprek is ons duidelijk te verstaan gegeven dat de prijzen van de noteringscommissie niet 'gemaakt' zijn en ook niet bedoeld om er (boeren) melkprijzen op te baseren.

In onze zoektocht naar voldoende verdienvermogen en inkomen is de niet-transparante manier van de huidige melkprijsbepaling ons een doorn in het oog. De leden van de noteringscommissie erkennen dat en hierover staan vervolggesprekken in de planning met LVVN-medewerkers die zijn belast met de Wet oneerlijke handelspraktijken.

De GrAbBelton

In de grabbelton zitten 50 vragen, waaruit de deelnemer er 25 haalt om te beantwoorden.
Het leuke is dat vooraf niet te voorspellen is welke vragen de deelnemer krijgt.
Daarnaast zijn er 10 tegenstellingen om te beantwoorden.

We trappen deze nieuwe rubriek af met:
Melkveehouder Gerrit Wermink (49) uit Ommen, trouw NMV-lid sinds 2007

Wat zou je nog eens willen doen?
Met het grootste voertuig rijden dat er is. Dat kan een vrachtwagen zijn, een maïshakselaar of een grote kraan. Als het maar onbenullig groot is.

Wat was je geworden als je geen boer was geworden?
Vrachtwagenchauffeur of in elk geval iets in de transport.

Wat vind je de leukste klus om te doen op het bedrijf?
Grasmaaien!

Wat vind je de minst leuke klus om te doen op het bedrijf?
Koeien scheren. Of het scheerapparaat werkt niet of de koe slaat je met haar staart in je gezicht, er is altijd wat. Eerder kwam er iemand scheren en nu doen we het helemaal niet meer.

Wat eet je het liefst als ontbijt?
Vers wit brood met roomboter en kaas met daarbij een kop zwarte koffie.

Wat is je perfecte driegangendiner?
Tomatensoep of tomatencrèmesoep, boerenschnitzel met opgebakken aardappelen, gemengde sla en als toetje softijs met slagroom.

Kun je goed koken?

Ik kan me ermee redden. En ik vind zelf dat het nog best wel smaakt.

Heb je er ooit over nagedacht om te emigreren?

Nee, als ze me hier weghalen dan stop ik meteen. Ik vind het sociale leven hier heel gezellig.

Wie zou je willen zijn voor één dag en waarom?

DJ David Guetta. Het lijkt me prachtig om het hele publiek op te zwepen bij een groot feest.

Op wie kan je altijd bouwen?

Op m'n neven Emiel, Niels, Daan en Silas. Als ik die jongens bel, dan zijn ze er meteen.

Wat is jouw geluksmoment?
Als ik 's morgens bij zonsopkomst de vogels hoor fluiten. Ook de zonsopkomst zelf vind ik prachtig!

Hoe zie je je eigen bedrijf als je er door vreemde ogen naar kijkt?

Leuke boerderij met een leuke boertje. Het bedrijf is niet groot, maar het ziet er netjes, verzorgd en gezellig uit.

Wat zou je graag veranderen in je leven?

Meer vrije tijd. Gewoon even wegrijden om een rondje te maken. Ik moet tijd maken voor dingen, maar als ik thuis ben, dan is er altijd zoveel te doen. 's Morgens bij mooi weer heel vroeg in het bos zijn en kijken hoe de wereld wakker wordt, dat wil ik ook doen.

Wie heeft de afstandsbediening van de tv het meest in handen?

Ik ben alleen, dus die heb ik altijd zelf te pakken.

Ben je weleens naar een concert geweest?

Nee.

Waar haal jij je inspiratie uit?

Heel vroeg in de morgen rijden er alweer vrachtwagens over de weg die dicht bij de boerderij ligt. Daardoor krijg ik het gevoel dat we er samen weer voor gaan, dat de maatschappij weer gaat draaien en dat we dat met elkaar doen. Ik ben een samen-mens, we moeten de dingen samendoen, alleen kunnen we niks.

Waar kijk je met trots op terug?

Mijn opa is op deze plek begonnen met niks. Ik ben er trots op dat ik nog steeds op dezelfde plek kan wonen en werken.

Wie zou je graag willen ontmoeten?

Koning Willem-Alexander. Zonder camera's en zonder iemand anders erbij. Dan zou ik hem vragen willen stellen als: Hoe denkt u nu eigenlijk over de landbouw? Waar moet het naartoe met Nederland? Hoe vindt u zelf dat het gaat?

Welk moois moet nog komen?

Het 'Boer zoekt vrouw'-moment zonder camera's.

Welk risico had je achteraf wel of niet moeten nemen en waarom?

Misschien had ik ooit meer in de liefde kunnen doen, maar dat risico heb ik niet genomen.

Wat is je favoriete klus?

Alles met de trekker en dan het liefst met de Case IH CVX 150.

Wat is je favoriete liedje?

'Morning has broken' van Cat Stevens.

Wat zou je doen als er ongelimiteerde mogelijkheden waren?

Vrede stichten. Dat zou ik heel graag willen.

Hoe leg je een buitenstaander uit hoe mooi jouw werk op de boerderij is?

Het mooie aan het werk is dat ik 's morgens vroeg de wereld wakker zie worden en dan zelf ook aan de slag mag gaan met mijn koeien. Boer zijn is een vrij beroep en dat is ook heel mooi, maar ik heb natuurlijk wel verplichtingen naar mijn koeien en veel verantwoordelijkheid.

Heb je weleens in een luchtballon boven je eigen bedrijf gezwefd?

Nee, ik heb er wel ingezeten en gezwefd boven de regio maar niet boven het eigen bedrijf.

Liever ... of ...?

☒ Snorkelen	☐ Diepzeeduiken
☐ Vakantie in Nederland	☒ Vakantie in het buitenland
☒ Zomervakantie	☐ Wintersport
☐ Skiën	☒ Après-ski
☒ In de zon	☐ In de regen
☒ Samen	☐ Alleen
☒ Actief	☐ Lui
☒ Sporten Transport	☐ Sport kijken
☐ Stad	☒ Platteland
☐ Dansen	☒ Bier drinken

BOUT
advocaten

Tips voor de nieuwe minister van LVVN

Door Piet Stehouwer, Bout Advocaten

Op 3 juni 2025 heeft Geert Wilders de stekker uit het kabinet-Schoof getrokken. De kans dat de scherven nog kunnen worden gelijmd lijkt klein en dat betekent dat we afstevenen op nieuwe verkiezingen, gevolgd door de formatie van een nieuw kabinet. Of landbouwminister Wiersma een doorstart gaat maken valt niet geheel uit te sluiten, maar hoogstwaarschijnlijk zal zij worden opgevolgd door iemand van een andere politieke partij.

Ook voor deze nieuwe minister zal het stikstofdossier met stip op de eerste plaats (van te behandelen dossiers) komen te staan. Ik heb niet de illusie dat ik het stikstofdossier middels een column in de Koebont kan oplossen, maar ik heb wel enkele goedbedoelde tips aan de nieuwe minister:

1. Verreweg de meeste stikstofwinst valt te behalen door in een strook van - pakweg - 500 m rondom voor verzuring gevoelige natuurgebieden een vee- en bemestingsvrije zone te creëren. Uit onderzoek is immers gebleken dat verreweg de meeste stikstof binnen 500 m van de 'bron' neerslaat. Geef hier topprioriteit aan.
2. In het verlengde van tip 1: haal het instrument landinrichting/herverkaveling uit de mottenballen en stel provincies in de gelegenheid (ook financieel) om dit instrument in te zetten om bufferzones rondom natuurgebieden te realiseren.
3. Pas de Omgevingswet zo aan dat het mogelijk wordt om in het belang van de oplossing van het stikstofprobleem, ook agrarische bedrijfsgebouwen uit te ruilen en niet alleen (zoals in de huidige landinrichtingswetgeving) land.
4. Bedenk een regeling die erop neerkomt dat bedrijven die willen (of bij landinrichting moeten) verplaatsen naar een locatie op grotere afstand van een natuurgebied hun stikstofrechten mee kunnen nemen naar de nieuwe locatie. Op basis van de huidige salderingsjurisprudentie van de Raad van State is het zo dat een bedrijf met een natuurvergunning zijn rechten niet kan meene-

- men als hij zou willen verplaatsen naar een locatie van (bijvoorbeeld) een PAS-melder. Met andere woorden: maak ook vrijwillige bedrijfsverplaatsing mogelijk in het belang van stikstof en geef die bedrijfsverplaatser ook perspectief!
5. Stimuleer innovatie en draag zorg voor een goede borging van technische oplossingen die bijdragen aan stikstofreductie.
6. Tja, en dan de PAS-melders: die komen als gevolg van rechterlijke uitspraken steeds meer in de verdrukking. Legaliseren lijkt verder weg dan ooit. Tegelijkertijd is het volstrekt onaanvaardbaar dat deze bedrijven in een soort van juridische illegaliteit zijn beland door het tekortschieten van de overheid. Een panklare oplossing is er niet maar - op het gevaar af dat ik door een stikstofprofessor word teruggefloten - misschien wel een oplossingsrichting. Ik zou serieus willen onderzoeken of het niet mogelijk kan worden gemaakt dat (uitsluitend) PAS-melders de gelegenheid krijgen om rechtstreeks stikstofrechten aan te kopen van stoppende bedrijven die stikstof uitstoten op hetzelfde verzuringsgevoelige gebied. Laat de markt zijn werk doen en combineer dit met een subsidieregeling waarbij de kosten van aankoop van stikstofrechten (deels) worden vergoed.
7. Voor de tweede PAS-tip heb ik mij (bij uitzondering) laten leiden door onze dealmaker Donald Trump. Sluit een deal met de MOB en spreek met ze af dat ze alleen werk gaan maken van de - in hun ogen - echte probleemgevallen en dat ze de kruimelgevallen ongemoeid laten.
8. Houd voor ogen dat de melkveehouderij behoefte heeft aan toekomstperspectief op lange termijn en dat er daarbij gestreefd moet worden naar grondgebondenheid.

En nu maar hopen dat we een minister krijgen die:

- a. bereid is om aan een loodzware klus te beginnen en
- b. het compleet vastgelopen stikstofdossier wil vlot-trekken!

VAN DE VOORZITTER

Harmen Endendijk

In deze column worden zaken belicht waar we als NMV mee te maken hebben

Comfortabel

Er lopen best wat dossiers die een dreiging vormen voor de sector. En bij elke maatregel is er wel een groep veehouders die 'aan de beurt' is. De ene dreiging is groter dan de andere. Die over welzijnsmaatregelen wordt denk ik onderschat.

Het kabinet wil een aantal maatregelen doorvoeren met betrekking tot een 'dierwaardige veehouderij'. Alsof de veehouderij in Nederland nu nog niet dierwaardig is. Deze maatregelen moeten worden verwoord in een zogenaamde Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Dit nog altijd naar aanleiding van het 'Amendement Vestering' in 2021, wat leidde tot een plotselinge wijziging van de Wet dieren.

Lang is gewerkt aan een zogeheten convenant vanuit de veesectoren met verschillende partijen, waaronder de Dierenbescherming, om hier op een nette en verstandige manier invulling aan te geven. Dit convenant moet steun geven voor de invulling van de AMvB, zodat deze op een zo dier- (en boer)vriendelijke mogelijke manier kan worden ingevoerd.

De uiteindelijke invulling van de AMvB is echter aan het ministerie. En die wordt 'wet'. Enige zorgen baart het me wel. Hoewel er in het convenant niet over wordt gerept, gaan de geruchten dat in de AMvB bijvoorbeeld de traditionele grupstal zal worden gaan uitgefaseerd. Over een jaar of 10 wellicht maar toch. Het zou te gek voor woorden zijn. Er zijn nog ruim 500 grupstallen in Nederland en ook NMV heeft er een behoorlijk aantal in de gelederen. Meest familiebedrijven van beperkte omvang, precies zoals de overheid het graag ziet. Vaak met de hoorns er nog op en de staartpluimen eraan. Vaak staan de koeien in het stro. Ik ken het, ik ben erin opgegroeid en boer er nog

steeds met veel plezier in. Een grupstal is een prachtige manier om koeien te houden. Op veel bedrijven wordt ook gewoon weidegang toegepast, ondanks dat de koeien bij binnenkomst een eigen plekje krijgen.

De discussie over grupstallen, voor de invulling van de AMvB, gaat dan ook meestal over de 'bewegingsvrijheid' van de koeien. Alsof dat de enige 'drukfactor' is voor het welzijn van een koe. Alle voordelen van het systeem worden voor het gemak maar even buiten beschouwing gelaten. Reinheid, geen koeien die vechten of elkaar bespringen bij tocht, geen stress en vrijwel geen klauwproblemen. Maar ook: stromest en bijvoorbeeld een zeer lage NH₃-emissie van 4 kg/koe.

Veel van waar we tegenaan lopen met allerlei welzijnseisen komt echter voort uit een belangrijke fout die is geslopen in het debat over dierenwelzijn. De vorige minister Adema schreef al dat hij zich gebaseerd heeft op de principes van de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA). En die principes zijn weer gebaseerd op de zogenaamde 'Vijf Vrijheden van Brambell', een beroemde Britse gedragswetenschapper die deze ooit opschreef en die door vrijwel alle landen zijn overgenomen.

Volgens Brambell moesten dieren:

- Vrij zijn van honger, dorst en onjuiste voeding
- Vrij zijn van thermaal en fysiek ongerief
- Vrij zijn van pijn, verwonding of ziekten
- Vrij zijn van angst en chronische stress
- Vrij zijn om een normaal, soorteigen gedragsspatroon te vertonen

Die laatste is een belangrijke. De RDA constateert hiervan dat 'anders dan in andere landen, in Nederland het begrip 'normal patterns of behaviour' uit de

vijfde Brambell-vrijheid niet vertaald wordt als 'normaal gedrag', maar als 'natuurlijk gedrag'. Hier staat dus dat Nederland besloten heeft om 'normal behaviour' te vertalen als 'natuurlijk gedrag'. Deze vertaalfout is de grondslag voor een hoop maatregelen die niet uitvoerbaar zijn, niet werkbaar en die veelal zelfs averechts werken op het dierenwelzijn.

Normaal gedrag en natuurlijk gedrag zijn immers twee totaal verschillende begrippen. Er is niets mis met normaal gedrag. Mensen vertonen ook normaal gedrag. Denk er eens over na. Twee kerels die met elkaar vechten is geen normaal gedrag, maar wel natuurlijk gedrag. Eén man met één vrouw vinden we (in de meeste landen) normaal gedrag. In de natúúr echter,

zouden de sterkste mannen waarschijnlijk een harem hebben, en de zwaksten niemand.

Zo ook bij landbouwhuisdieren. Koeien en kalveren vertonen doorgaans normaal gedrag. Als we ze echter hun natúúrlijke gedrag willen laten vertonen (bv. een rangorde-gevecht met de hoorns erop, ik noem maar wat), dan loopt de dierhouderij hopeloos vast.

NMV is er voor alle leden. In roerige tijden is het van belang om elkaar vast te houden. De strijd voor het behoud van onze sector gaat onverminderd voort.

**Harmen
Endendijk**

Fotowedstrijd

Voorjaarswerkzaamheden

We willen graag alle inzenders bedanken voor alle schitterende foto's! Op deze pagina's vind je een selectie van de mooiste foto's die we in het afgelopen half jaar ontvangen hebben. De winnaar is Christiaan Koenis met dit mooie plaatje van een eerste snee gras met tulpen op de achtergrond. Gefeliciteerd met je prijs!

De winnaar is:

Christiaan Koenis te Hoogwoud

Inzender: Marijke Bouma

Inzender: J. Aanen

Inzender: J. van Maanen

Inzender: Gerrit Wermink

Inzender: Felke Loeffertstra

Inzender: Gerrit Wermink

Inzender: Marijke Bouma

Kjoeties woordzoeker

Mail de oplossing voor 1 oktober naar info@nmv.nu
 onder vermelding van woordzoeker Koebont 282 en wie weet
 win jij een leuke verrassing!

D	J	I	T	T	S	G	O	O	D	S	E	Z	O
F	I	E	T	S	E	N	M	Z	K	E	I	R	V
L	I	L	A	A	B	I	O	O	H	E	G	A	T
M	A	A	I	E	N	L	R	N	E	K	L	E	M
N	J	I	H	C	S	E	N	N	O	Z	T	D	D
R	E	M	O	Z	N	D	E	E	V	O	S	N	N
U	N	O	B	B	E	N	R	H	P	E	E	O	A
U	E	K	L	A	R	A	E	O	I	I	E	V	L
V	L	O	O	R	E	W	P	E	C	T	F	A	E
P	E	E	E	B	G	D	M	D	K	N	S	R	T
M	O	I	M	E	E	N	A	O	N	A	P	E	T
A	K	E	E	C	I	O	K	R	I	K	R	M	A
K	F	N	N	U	L	V	R	T	C	A	O	O	L
B	A	I	T	E	V	A	J	S	K	V	D	Z	P

- AFKOELEN
- AVONDWANDELING
- BARBECUE
- BLOEMEN
- DORPSFEEST
- FIETSEN
- HOOIBAAL
- KAMPEREN
- KAMPVUUR
- KOEIEN
- KORENBLOEM
- MAAIEN
- MAIS
- MELKEN
- OOGSTTIJD
- PICKNICK
- PLATTELAND
- STRO
- TUIN
- VAKANTIE
- VLIEGEREN
- ZOMER
- ZOMERAVOND
- ZONNEHOED
- ZONNESCHIJN

Oplossing

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

De oplossing van de puzzel in Koebont 281 was 'Op naar de lente'

We hebben ontzettend veel reacties binnengekregen.

De NMV-jas is voor:
 Charlotte Griffioen uit Loenen a/d Vecht!

MARPON EX 92

Exterieur & gehalten!

Ki-code: 783043

aAa-code: 342516

Beta caseïne: A2/A2

Kappa caseïne: BB

Martin x Bandares x Rubicon

PRODUCTIE:

500 kg melk
+0,35% vet
+0,09% eiwit
287 lnet
307 LVD
217 NVI
159 TIP

EXTERIEUR:

Frame 100
Uier 109
Beenwerk 105
Totaal 108

DOUBLE W RICKY 129 VG 86 (v. MARPON)

Vaarzenkampioene Het Zuidenveld 2024
Eigenaar: VOF Booij-Ottens, Benneveld

Prachtige fokstier met 873 dochters in productie

- Pinkenstier
- Beste uiers met vlotte melksnelheid, goede uiergezondheid en langere spenen
- Parallel en krommer beenwerk
- Positief voor klauwgezondheid (105) en vruchtbaarheid (102)

Van de Peelshoeve Pietje 1101 (v. Marpon) VG 87
Eigenaar: K.A.F.M. & L.P.J. Nooijen-Maas, Coevorden

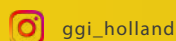

De Nieuwe Hof Lammie D 87 (v. Marpon) AB 85
Eigenaar: VOF De Nieuwe Hof, De Wijk

GGI-Holland BV

Bosjessteeg 2 · 8271 RK IJsselmuiden
Tel. 038-3333 670
Internet: www.ggi.nl · E-mail: info@ggi.nl

Word lid!

NMV

**Ontvang een NMV-jas
cadeau**

Wilt u een goed inkomen behouden? Wilt u een belangenbehartiger die wet- en regelgeving voor u in de gaten houdt en voor u opkomt? Wilt u dat uw mening gehoord wordt? Word dan lid van NMV! U ontvangt ook een NMV-jas.

Word ambassadeur van NMV: maak uw collega-melkveehouder lid!
Hoe groter onze achterban, hoe meer invloed. Als u uw collega lid maakt via onze website www.nmv.nu, ontvangt u zelf ook een softshell jas.

Uw inkomen & belangen zijn onze prioriteit!